

Seçim Hukuku, Seçimler ve Seçim Manipölasyonları¹

Electoral Law, Elections and Electoral Manipulations: A Theoretical Assessment

Doç. Dr. Mehmet Erkan KILLIOĞLU

anakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-3146-2609-mehmeterkan@comu.edu.tr

ÖZET

Bu alışma, seçim manipölasyonu ile siyasal kurumlara duyulan toplumsal güven arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Hükümetler, bazı durumlarda seçim sonuçlarını seçim hileleri ve manipölasyonlar uygulayarak değiştirmeye girişiminde bulunabilmektedir. Ayrıca, seçimlerin ne zaman yapılacağı konusunda pragmatist bir durum takınarak ve siyasi sistemdeki olayları kendi faydalarına olacak şekilde yönlendirerek siyasi rekabette galip gelmeye çalışabilmektedir. Fırsatçı biçimde davranarak seçim ortamını kendi lehlerine olacak şekilde düzenlemeye ve yönlendirmektedirler. Tüm bu girişimlerin nihai amacı siyasi iktidarın kesintiye uğramadan sürdürölmesi olmaktadır. Bu amaçla, seçim zamanlamasını stratejik bir araç olarak kullanılmaktadır. Seçim sonuçlarının manipölasyonu vatandaşların hükümete, yasama organına ve seçim yönetim organlarına duyduğu güveni etkilemektedir. Bu müdahalenin iki tür sonucu olmaktadır; kısa vadeli etki ve uzun vadeli etki. Yine temel tartışma konusu olarak öne çıkan bu noktadan hareketle çalışma, her biri farklı türde usulsözölük olarak tanımlanan iki seçim türüne odaklamayı amaçlamıştır. Bu iki seçim türü ise; seçim yasalarını ve kurumlarını, elitlerin manipölö ettiği “özgür olmayan seçimler” ve kampanya sırasında oyları ve seçmenleri elitlerin manipölö ettiği “adil olmayan seçimler” olmaktadır. Özgür olmayan seçimler, seçim yasalarının etkilerinin yaygın olarak hissedildiği için çatışma olaylarıyla ilişkilendirilemez. Buna karşılık, adil olmayan seçimler, muhalefetin seferber olmasına olanak tanıyan ve aynı zamanda elit zayıflığını gösteren son derece görünür bir odak noktası sağlar. Ek olarak, vatandaşların zaman içinde özgürlük ve adalet hakkında beklentiler oluşur ve seçim adaletinde bir bozulma algıladıklarında çatışma davranışına girerler. Seçimler de dahil olmak üzere demokratik kurumların, vatandaş

¹ Makale Geliş Tarihi : 09.06.2026
Revizyon Tarihi : 11.07.2026
Kabul Tarihi : 05.08.2026

katılımını düzenli ve geleneksel siyaset içine kanaliz e ettiği ve çatışmayı açıklama gerektiren bir muamma haline getirdiği iddia edilmektedir. Bu makalede bu nedenle seçimlerin manipölasyonu ile seçimlerin sonucu arasındaki ilişki ve bu ilişkinin gelişmekte olan bir hukuk dalı olan seçim hukukuna olan etkileri analiz edilecektir. Zira seçim sürecine olan müdahalelerin kanuni olsun veya olmasın, seçim hukuku açısından mutlaka sonuçları olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Seçimler, Seçim Hileleri, Özgür Olmayan Seçimler, Adil Olmayan Seçimler, Siyasi Elitler.

ABSTRACT

This is study focusing on the relationship between electoral manipulation and public trust in political institutions. Governments, in some cases, may attempt to alter election results by implementing electoral fraud and manipulations. Additionally, by taking a pragmatic stance on when elections are held and steering events in the political system to their own advantage, they may try to prevail in political competition. By acting opportunistically, they try to manipulate electoral environment in their favor. The ultimate aim of all these efforts is political survival and the uninterrupted continuation of power. For this purpose, election timing is used as a strategic tool. Manipulation of election results affects citizens' trust in the government, the legislature, and electoral management bodies. This intervention has two types of consequences: short-term effects and long-term effects. Proceeding from this point, which also stands out as the main subject of debate, the study aims to focus on two types of elections, each defined as a different kind of irregularity. These two types of elections are: "unfree elections," in which elites manipulate electoral laws and institutions, and "unfair elections," in which elites manipulate votes and voters during the campaign. Unfree elections cannot be associated with conflict events because the effects of electoral laws are widely felt and manipulated electoral laws demonstrate elite power. In contrast, unfair elections provide a highly visible focal point that allows the opposition to mobilize and at the same time signals elite weakness. In addition, citizens develop expectations about timing and fairness. It is argued that democratic institutions, including elections, channel citizen participation into orderly and conventional politics and turn conflict into a puzzle that requires explanation. In this article, therefore, the relationship between election manipulation and elections will be analyzed.

Keywords: Elections, Electoral Frauds, Non Free Elections, Non Fair Elections, Political Elites.

1. GİRİŞ

Siyasi liderler iktidarda kalmak için bazı durumlarda seçmeni konsolide etmek için seçim manipölasyonunun çeşitli tekniklerinden yararlanabilirler.² Seçim manipölasyonu, siyasi liderlerin seçim sonuçlarını iktidar lehine yönlendirmek için seçmenin ve tercihlerinin etkilenmesini ve bu sayede seçim sonuçlarının meşru veya gayri meşru olarak etkilenmesi için kullandıkları yöntemleri ifade etmektedir.³ Görevdeki yöneticiler seçim sonuçları manipölasyonlarına ve hilelerine başvurarak seçmenlere ve muhalefet adaylarına yönelik şiddet içeren veya içermeyen yıldırma, oy satın alma ve mükerrer oy kullanma gibi yasa dışı yöntemlerle seçim sonuçlarını kendi lehlerine değıştirmeye çalışabilirler.⁴ Zira iktidarda kalmak ve hükümet olmak dürtüsü, siyasi kariyerin devam etmesi, bunu yaparken de idarenin başında olma siyaset yapma açısından, meşru ve genel kabul gören bir amaçtır. Etik olarak da hiçbir siyasetçi, iktidarına devam ettirmek istemesi yüzünden kınanamaz veya tariz edilemez. Burada belirleyici olan nokta bu amaçla girişilen eylemlerin gayri ahlaki, daha da önemlisi kanuna aykırı olmaması, yani suç teşkil etmemesidir. Hükümetler, seçim kurallarını manipüle ederek de seçim sonuçlarını kendi lehlerine çarpıtabilirler.⁵ Ancak seçim manipölasyonları, halkın

² Masaaki Higashijima, Hisashi Kadoya ve Yuki Yanai, “The Dynamics of Electoral Manipulation and Institutional Trust in Democracies: Election Timing, Blatant Fraud, and the Legitimacy of Governance”, *Public Opinion Quarterly*, Cilt 88, Özel Sayı, s. 473.

³ Masaaki Higashijima *The Dictator’s Dilemma at the Ballot Box: Electoral Manipulation, Economic Maneuvering, and Political Order in Autocracies*, Ann Arbor: University of Michigan Press, 2022.

⁴ Judith G. Kelley, *Monitoring Democracy: When International Election Observation Works, and Why It Often Fails*, Princeton: Princeton University Press, 2012; Alberto Simpser, *Why Governments and Parties Manipulate Elections: Theory, Practice, and Implications*, New York: Cambridge University Press, 2013. Ayrıca bkz. Pippa Norris, *Why Electoral Integrity Matters*, Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2014

⁵ Carles Boix, “Setting the Rules of the Game: The Choice of Electoral Systems in Advanced Democracies”, *American Political Science Review*, Cilt 93, Sayı 3, 1999, s. 609-624; Ellen Lust-Okar ve Ahmad Jamal Amaney, “Rulers and Rules: Reassessing the Influence of Regime Type on Electoral Law Formation”, *Comparative Political Studies*, Cilt 35, Sayı 3, 2002, s. 337-366; Catherine Boone ve Michael Wahman, “Rural Bias in African Electoral Systems: Legacies of Unequal Representation in African Democracies”, *Electoral Studies*, Cilt 40, 2015, s. 335-346; Hidekuni Washida, *Distributive Politics in Malaysia: Maintaining Authoritarian Party Dominance*, Oxon and New York: Routledge, 2018; Eric C. C. Chang ve Masaaki Higashijima, “The Choice of Electoral Systems in Electoral Autocracies”, *Government and Opposition*, Cilt 58, Sayı 1, 2023, s. 106-128.

hükümetlere ve seçim kurumlarına yönelik algılarını ve güvenini farklı şekillerde etkilemekte ve dönüştürebilmektedir.⁶

Seçim manipölasyonu ile siyasal kurumlara yönelik halk algısı arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla bu makale, demokratik devletlerde seçim manipölasyonu konusuna odaklanmaktadır. Bu konuda giderek büyüyen literatür, çeşitli seçim manipölasyonu türlerinin hükümete ve seçimlere yönelik halk algısını nasıl etkilediğini açıklamaya başlamıştır. Bu noktada yeni bir inceleme konusu olarak seçim zamanlamasının yönlendirilmesi ve bu durumun seçim sonuçlarına olan etkisi hakkında hâlâ çok az şey bilinmektedir. Takvim dışı seçim çağrısı yapmanın demokratik liderler için tipik bir seçim manipölasyonu tekniğı olduğu iddiasını da burada dipnot olarak düşmek önemli olacaktır.⁷ Seçim zamanlamasının manipüle edilmesinin mikro düzey sonuçlarına ışık tutan yakın dönem çalışmalar ise vatandaşların hükümetlerin seçim zamanlamasına yönelik manipölasyonlarını nasıl değerlendirdiğini incelemektedir.⁸ Ancak bu çalışmalar, seçim zamanlaması manipölasyonunun anlık etkilerine odaklanmış; seçim zamanlamasının yönlendirilmesinin vatandaşların siyaset hakkındaki görüşleri üzerinde ne gibi uzun vadeli sonuçlar doğurabileceğini dikkate almamıştır. Ayrıca, seçim hileleri ve manipölasyonlarına ilişkin var olan genel literatür de demokrasiden duyulan memnuniyet⁹ ile seçim otoritesine duyulan güvene odaklanan

⁶ Ora John Reuter ve David Szakonyi, “Electoral Manipulation and Regime Support: Survey Evidence from Russia”, *World Politics*, Cilt 73, Sayı 2, 2021, s. 275-314; David Szakonyi, “Candidate Filtering: The Strategic Use of Electoral Manipulations in Russia”, *British Journal of Political Science*, Cilt 52, Sayı 2, 2022, s. 649-670.

⁷ Takatoshi Ito ve Jin Hyuk Park, “Political Business Cycles in the Parliamentary System”, *Economics Letters*, Cilt 27, Sayı 3, 1988, s. 233-338; Mark Andreas Kayser, “Who Surfs, Who Manipulates? The Determinants of Opportunistic Election Timing and Electorally Motivated Economic Intervention”, *American Political Science Review*, Cilt 99, Sayı 1, 2005, s. 17-27; Petra Schleiter ve Margit Tavits, “The Electoral Benefits of Opportunistic Election Timing”, *The Journal of Politics*, Cilt 78, Sayı 3, 2016, s. 836-850; Charles McClean, “The Element of Surprise: Election Timing and Opposition Preparedness”, *Comparative Political Studies*, Cilt 54, Sayı 11, 2021, s. 1984-2018.

⁸ André Blais, Elisabeth Gidengil, Neil Nevitte ve Richard Nadeau, “Do (Some) Canadian Voters Punish a Prime Minister for Calling a Snap Election?”, *Political Studies*, Cilt 52, Sayı 2, 2004, s. 307-323; Petra Schleiter ve Margit Tavits, “Voter Reactions to Incumbent Opportunism”, *The Journal of Politics* Cilt 80, Sayı 4, 2018, s. 1183-1196; Edward Morgan-Jones ve Mathew Loveless, “Early Election Calling and Satisfaction with Democracy”, *Government and Opposition*, Cilt 58, Sayı 3, 2023, s. 598-622; Stuart J. Turnbull-Dugarte, “Do opportunistic Snap Elections Affect Political Trust? Evidence from a Natural Experiment”, *European Journal of Political Research*, Cilt 62, Sayı 1, 2023, s. 308-325.

⁹ Masaaki Higashijima ve Nicholas Kerr, “When Does the Honeymoon End? Electoral Cycles of Satisfaction with Democracy in Africa”, *Political Psychology*, Cilt 44, Sayı 4, 2023, s. 709-728; Morgan-Jones ve Loveless, *op. cit.*, s. 598-622.

birkaç alıřma¹⁰ dışında, seçim hile ve manipölasyonlarının uzun vadeli sonuçlarını yeterince ele almamaktadır.

Bu konuları göz önünde bulunduran bu çalışma, vatandaşların siyasal kurumlara duyduğu güvenin; özellikle hükümete, yasama organına ve seçim yönetim organlarına duyulan güvenin, seçim zamanlamasının manipüle edilmesi ve seçim sonuçlarının manipölasyonlarından nasıl etkilendiğini incelemeye çalışmaktadır. Siyasal kurumlara duyulan güven, bu kurumların meşruiyetine yönelik halk inancı olarak tanımlanmakta olup, siyasal meşruiyetin ölçölmesinde önemli bir göstergedir.¹¹ Dinamik bir bakış açısı benimseyerek, seçim zamanlamasının manipüle edilmesinin vatandaşların kurumsal güveni üzerindeki etkisinin, kısa vadede seçim döngüsüne bağlı olarak, yani seçimlerin hemen ardından değişebileceğini öne sürüyoruz. Hükümetlerin erken seçim kararı alma niyetine ilişkin belirsiz doğası nedeniyle, seçim zamanlamasının manipüle edilmesinin kurumsal güven üzerinde net etkileri bulunmamaktadır. Ancak uzun vadede, yani son seçim ile bir sonraki seçim arasındaki seçim dışı dönemlerde, seçim zamanlamasına yönelik manevralar hükümetlerin vatandaşların güvenini kazanmasına yardımcı olmaktadır. Pragmatist bir yaklaşımla belirlenen seçim tarihi ve zamanlamasıyla oluşturulan ortam, seçim dışı dönemlerde karar alma süreçlerini kolaylaştırmakta ve bunun sonucunda seçmenlerin hükümete ve yasama organına duyduğu güven artmaktadır.

Temel tartışma konusu olarak öne çıkan bu noktadan hareketle çalışma, her biri farklı türde usulsüzlükler açısından tanımlanan iki seçim türüne odaklanmayı amaçlamıştır. Bu iki seçim türü ise seçim yasalarını ve kurumlarını, siyasi elitlerin manipüle ettiği “özgür olmayan seçimler” ve “adil olmayan seçimler” olarak karşımıza çıkmaktadır.

¹⁰ Sebastian Lundmark, Henrik Oscarsson ve Marcus Weissenbilder, “Confidence in an Election Authority and Satisfaction with Democracy: Evidence from a Quasi-Natural Experiment of a Failed Election in Sweden”, *Electoral Studies*, Cilt 67, 2020,102216.

¹¹ Sedef Turper ve Kees Aarts, “Political Trust and Sophistication: Taking Measurement Seriously”, *Social Indicators Research*, Cilt 130, Sayı 1, 2017, s. 417.

Seçimler,¹² demokrasinin en önemli koşullarından biri olarak grlmektedir.¹³ Bu da önemlerini artırmakta gerek seçimlere gerekse de seçim süreci ve sonuçlarına yapılacak müdahaleler bu yüzden kabul edilme olarak grlmektedir. Zira bu yapılan demokrasinin kendisine müdahale olarak algılanmaktadır. Seçimler de dahil olmak üzere demokratik kurumların, vatandaş katılımlarını düzenli hale getirerek geleneksel siyaset içine kanalizasyon ettiği ve taraflar arasında ortaya çıkan çıkar çatışmalarını seçmene açıklanması gereken sosyal olgular haline getirdiği iddia edilmektedir. Gelişmekte olan demokrasiler için bu durumu çözmek özel bir önem taşımaktadır zira seçimle ilgili çatışmalar demokratik sistemden geri dönüşlere, siyasi sisteme karşı güven eksikliğine ve hatta daha kronikleşen durumlarda iç savaşa yol açabilmektedir.¹⁴ Bu makalede, bu nedenle seçimlerin maniplasyonu ile seçim arasındaki ilişkiye ışık tutulmaya çalışılacaktır. Ek olarak seçim maniplasyonu sonucunda seçime dahil olan taraflar arasında ortaya çıkacak çıkar atışması konusu da açıklanmaya çalışılacak, hangi tür manipülasyonların ve seçime hile karıştırma çabalarının artan çatışma ile ilişkili olduğunu ve hangilerinin olmadığını analiz edilecektir.

Ancak seçim maniplasyonları ve hileler, görevdeki iktidar bu yola tevessül ettiğinde vatandaşlar tarafından nispeten daha kolay bir şekilde fark edilebilen bir durumdur. Bu tür durumlarda, siyasi kurumlara yönelik kamu güvenini azalması ve meşruiyetlerinin

¹² Serkan Gündoğdu, “Türkiye’de Seçimler ve Seçim Sistemleri”, İsmail Dursunoğlu (Ed.), *Türkiye’de Demokrasi Süreci, Yapı, Tartışmalar*, İstanbul, Efe Akademi Yayınevi, 2021, s. 240.

¹³ “Seçim kavramının birçok tanım bulunmaktadır. Ancak en basit ifadesiyle seçim, halkın kendisinin yönetim hakkını devredeceği kişileri belirlemesiyle sonuçlanan hukuki yöntem ve işlemler bütünü olarak tanımlanabilir. Kamu görevini yürütecek kişi ya da kurullar, seçmenler tarafından, çok sayıda aday arasından yarışma usulüne tabi tutulmakta ve bunun sonucunda beklentilerini karşılayanlar tercih edilmektedir. Seçimlerde, hukuki bakımdan seçmen olabilecek yurttaşların niteliğinden seçim yöntemlerine, oylamanın nasıl yapılacağından ve ne zaman olacağına kadar birçok konu kurala bağlanmaktadır. Seçimlerin ortaya çıktığı günden beri kurumsal olarak üretilmiş ve farklı toplumlarda uygulanmış seçim sistemleri var olmuştur. Demokratik olsun ya da olmasın seçim yapan siyasi sistemlerde birbirinden farklı seçim sistemleri uygulanmaktadır”. Seçimler ve seçim sistemleri hakkında daha fazla bilgi için bkz. Gündoğdu, *op. cit.*, s. 239-270.

¹⁴ Paul Collier, *Wars, Guns and Votes: Democracy in Dangerous Places*, New York, Random House, 2009; Pippa Norris, *Why Electoral Integrity Matters*, Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2014; Pippa Norris, Richard W. Frank ve Ferran Martinez I Coma (Ed.), *Advancing Electoral Integrity*, Oxford, UK, Oxford University Press, 2014; Pippa Norris, Richard W. Frank ve Ferran Martinez I Coma, *Contentious Elections: from Ballots to Barricades*, New York, Routledge, 2015; Thomas E. Flores ve İrfan Nooruddin, *Elections in Hard Times: Building Stronger Democracies in the 21st Century*, Cambridge, UK, Cambridge University Press, 2016.

kamuoyunun bir kısmı tarafından sorgulanır hale gelmesi kuvvetle muhtemeldir.¹⁵ Zira iktidar ve onun eylemleri, en az muhalefet kadar, hatta ondan daha fazla bir şekilde kamuoyu tarafından takip edilmektedir. Taraflar arasında kutuplaşma bariz ve keskin olsa da, seçim hile ve manipölasyonları seçim sonuçlarını zorlayıcı biçimde çarpıttığı için, vatandaşların şaibeli hale gelen seçimlerden hemen sonra kurumlara olan güveni kaybetme olasılığı daha yüksektir. Ancak, yasama organları seçim dışı dönemlerdeki politika yapma süreci aracılığıyla kamu güvenliğini yeniden kazanabileceğinden hükümete ve parlamentoya duyulan kamu güveni daha fazla azalmayabilir.

Yukarıda ifade edilen konuyu açıklamak adına çok yönlü bir yaklaşım uygulamak yerinde olacaktır. Bu bağlamda ilk olarak, seçim çekişmesinin iki aktör grubuyla karakterize edildiğini varsayacağız. Siyasi çekişmenin tarafları; siyasi hayatta kalmayı, etkisi ve kazanımlarını artırmayı hedefleyen rejim elitleri ve muhalifleridir.¹⁶ İkinci olarak, bu çatışma kapsamında çeşitli seçim hileleri türlerini ve bunların seçimle ilgili çekişmeye etkisini ayırt etmek gerekecektir. Bu noktada konu ile ilgili çalışmalar yapan Sylvia Bishop ve Anke Hoeffler, seçim hilelerini özelliklerine dayanarak iki türde sınıflandırmak gerektiğini iddia etmektedir:

- (1) İktidardaki elitlerin muhalefet siyasi kampanyalarına veya seçim günü oy kullanmaya müdahale ettiği “adil olmayan” bir seçim,
- (2) İktidardaki elitlerin yasaları ve kurumları kendi avantajlarına manipüle ettiği “özgür olmayan” bir seçim.¹⁷

¹⁵ Michael Bratton, “Vote Buying and Violence in Nigerian Election Campaigns”, *Electoral Studies*, Cilt 27, Sayı 4, 2008, s. 621-632; Nicholas Kerr, “Popular Evaluations of Election Quality in Africa: Evidence from Nigeria”, *Electoral Studies*, Cilt 32, Sayı 4, 2013, s. 819-837; Reuter ve Szakonyi, *op. cit.*, s. 275-314.

¹⁶ Zhaotian Luo ve Arturas Rozenas, “Strategies of Election Rigging: Trade-offs, Determinants, and Consequences”, *Quarterly Journal of Political Science*, Cilt 13, Sayı 1, 2018, s. 1-28. Ayrıca bkz. Arturas Rozenas, “Office Insecurity and Electoral Manipulation”, *The Journal of Politics*, Cilt 78, Sayı 1, 2016, s. 232-248.

¹⁷ Sylvia Bishop ve Anke Hoeffler, “Free and Fair Elections: A New Database”, *Journal of Peace Research*, Cilt 53, Sayı 4, 2016, s. 608-616.

Haksız seçim uygulamaları, sandık doldurma, oyların kasıtlı olarak yanlış sayılması, kampanyalar sırasında taraflı medya, oy satın alma ve benzerlerini içerir. Özgür olmayan seçimler, partizan atamalarla seçim yönetim organlarının doldurulması ve seçme hakkına getirilen kısıtlamalar dahil olmak üzere elitlerin kurumsal müdahaleleriyle daha da şaibeli bir hale gelebilecektir.¹⁸

Üçüncü olarak, siyasi elitin seçim stratejileri ile seçim rekabeti arasındaki ilişki, kolektif eylem sorunlarının varlığı ile karakterize olmaktadır.¹⁹ “Adil olmayan” seçimler, muhalifleri bir seçim öncesinde harekete geçmeye motive eder. Zira siyasi konsensusun açık bir ihlali olarak görülen bu durum muhalefet kolektif eylemi için odak noktası oluşturacaktır. Muhalefet liderlerinin, iktidardakiler üzerinde baskı oluşturmayı umarak adaletsizliği kamuoyuna duyurma yönünde istekleri olacaktır. Bununla birlikte, “özgür olmayan” seçimlerin etkileri yaygın olarak hissedildiğinden, muhalefetin kolektif eylemi daha zor hale gelecektir. Seçim yasalarını ve kurumlarını manipüle etme çabalarına yaygın bir muhalefet olsa da özgür olmayan seçimler nadiren ortalama vatandaşın coşkulu katılımıyla ilişkilendirilir. Bu nedenle, muhalefet elitleri bu tür konularda muhalefeti harekete geçirmek konusunda zorluk yaşarlar.²⁰

Dördüncü ve son olarak, yolsuzluk ile çatışma arasındaki ilişki, iki aktör grubu arasındaki bilgi asimetritleriyle de karakterize edilir.²¹ Elitler kendi siyasi varlıklarını sürdürmeyi umut ederler, ancak muhalefetin gücü konusunda belirsizlik içindedirler. Muhalefet ise elitlerin iktidarda ne kadar güvende olduğundan asla emin olamaz. Bu nedenle hem elitler hem de muhalefet, bu belirsizliği çözmek için

¹⁸ Fabrice Lehoucq, “Electoral Fraud: Causes, Types, and Consequences”, *Annual Review of Political Science*, Cilt 6, Sayı 1, 2003, 233-256; Edmund Malesky ve Paul Schuler, “The Single- Party Dictator’s Dilemma: Information in Elections Without Opposition”, *Legislative Studies Quarterly*, Cilt 36, Sayı 4, 2011, s. 491-530; Jennifer Gandhi ve Adam Przeworski, “Authoritarian Institutions and the Survival of Autocrats”, *Comparative Political Studies*, Cilt 40, Sayı 11, 2007, s. 1279-1301; Andreas Schedler, “Elections Without Democracy: The Menu of Manipulation”, *Journal of Democracy*, Cilt 13, Sayı 2, 2002, s. 36-50.

¹⁹ Joshua A. Tucker, “Enough! Electoral Fraud, Collective Action Problems, and Post-Communist Colored Revolutions”, *Perspectives on Politics*, Cilt 5, Sayı 3, 2007, s. 535-551; Philipp Kuntz ve Mark R. Thompson, “More Than Just the Final Straw: Stolen Elections as Revolutionary Triggers”, *Comparative Politics*, Cilt 41, Sayı 3, 2009, s. 253-272.

²⁰ Christopher Linebarger ve Idean Salehyan, “Electoral Integrity and Election-Related Conflict”, *Democracy and Security*, Cilt 16, Sayı 3, 2020, s. 261.

²¹ Luo ve Rozenas, *op. cit.*, s. 1-28.

tasarlanmış bir güç testi içine kilitlenmektedir. Elitler, özgür olmayan bir seçim düzenleyerek güçlerini göstermeyi deneyebilir. Elitlerin bu kadar pervasız güç kullanımları, muhalefetin harekete geçmesini caydırmak amacıyla seçim yasasını manipüle edebileceklerini gösterir. Buna karşılık, eğer elitler çok az siyasi güvenliğe sahipse, seçim kanununu değiştiremeyebilirler ve hile yaparak kampanya sırasında veya seçim günü kendileri için adaletsiz bir seçim yapmak zorunda kalabilirler. Eğer muhalefet geçmişte nispeten dürüst seçimler yaşıdıysa, gelecekte elitlerin seçimleri adaletsiz uygulamalarla lekelemesini önlemek için harekete geçecektir.²²

Yukarıda kategorize edilmeye çalışılan bu teorik varsayımlara dayanarak, öncelikle, özgür olmayan ve adil olmayan seçimler için farklı beklentiler öne sürülecektir. Ancak özgür olmayan seçimlerin seçimle ilgili çatışmalarla ilişkilendirilmesi olası değildir. Bu seçimler, yaygın sorunlarla ilişkilidir ve muhalefet liderleri bunlar üzerinde takipçilerini harekete geçirmekte zorluk yaşarlar. Ancak adil olmayan seçimler, muhalefet için hazır odak noktaları sağlar. Bu noktada bu odak noktalarının kullanılmasındaki maharet gerek seçmen gerekse de rakip kanat nezdinde muhalefetin siyasi becerisinin tespiti noktasında bir turnusol kâğıdı görevi görecektir.²³ Muhalefetin elit gücü hakkında öğrenebileceği az sayıda kaynağı olduğu için, önceki seçimlerden elit stratejilerini gözlemlemek zorundadır. Bu nedenle, muhalefet geçmişteki özgür olmayan seçimlerin devam edeceğini düşünüyorsa, seçime tüm gücü ile girmekten cayacaktır. Sadece zaman içinde dürüst seçim geçmişi olan ve adaletsiz uygulamalar nedeniyle bütünlüğü bozulan ülkelerde muhalefet seferber olur. Böyle bir senaryoda, muhalefet elitlerin iktidar üzerindeki hâkimiyetinin zayıf olduğuna ve elitler siyasi güvenliklerini güçlendirmeden önce harekete geçmeleri gerektiğini düşünecektir. Bu makalenin geri kalan kısmı şu şekilde

²² Svitlana Chernykh ve Milan W. Svolik, “Third-Party Actors and the Success of Democracy: How Electoral Commissions, Courts, and Observers Shape Incentives for Electoral Manipulation and Post-Election Protests”, *The Journal of Politics*, Cilt 77, Sayı 2, 2015, 407-420; Andrew T. Little, “Fraud and Monitoring in Non-competitive Elections”, *Political Science Research and Methods*, Cilt 3, Sayı 1, 2015, s. 21-41; Andrew T. Little, “Elections, Fraud, and Election Monitoring in the Shadow of Revolution”, *Quarterly Journal of Political Science*, Cilt 7, Sayı 3, 2016, s. 249-283; Luo ve Rozenas, *op. cit.*, s. 1-28; Adam Przeworski, Gonzalo Rivero ve Tianyang Xi, “Elections as a Conflict Processing Mechanism”, *European Journal of Political Economy*, Cilt 39, 2015, s. 235-248; Rozenas, *op. cit.*, s. 232-248.

²³ Linebarger ve Salehyan, *op. cit.*, s. 261.

yapılandırılmıştır. Öncelikle konu ile ilgili terimler tartışılmış ve tanımlanmıştır ve ek olarak seçimle ilgili çatışmalar hakkındaki literatürü incelenmiştir. Daha sonra çeşitli manipölasyon biçimleri arasında var olan farklara değinilmiştir. Son olarak çıkarımların tartışılması ile çalışma sonlandırılmıştır.

2. TEORİK ÇERÇEVE

Çalışma, seçim bütünlüğü ve seçimle ilgili çatışmalar arasındaki illiyet bağımlı kolektif eylem ikilemi üzerine dayandırmaktadır.²⁴ Bu ikilem, herhangi bir toplumun vatandaşları açık ve şeffaf bir siyasi sistemi tercih etse de böyle bir hedefe ulaşmak için harekete geçme yeteneklerinin serbest seçim ve devletin askeri ve kolluk güçleri tarafından sınırlandırılmış olduğunu iddia etmektedir. Devlet tipik olarak yapısal avantajlara sahiptir ve muhalifler düşük başarı olasılığı riskiyle karşı karşıyadır. Bu nedenle, seçim sonucu manipölasyonları ve hilelerine karşı harekete geçmek, sıradan vatandaşların rasyonel hesaplamalarını aşabilir.²⁵

Seçimler bu ikilemleri çözmeye iyi bir araç olabilmektedir. Seçimler, tanım gereği, yüksek derecede harekete geçirici olaylardır. Bir seçim, ülkenin vatandaşlarını rakip kamplara böler, muhalefet partilerini sistemden veya mevcut idareden duydukları memnuniyetsizlikleri gündeme getirmeye teşvik eder ve elitler arasında iktidar için rekabeti de artırır.²⁶ Bu noktada Jennifer Ghandi ve Ellen Lust-Okar, seçimlerin, otoriter rejimlerde dahi vatandaşlarda kendilerini ifade etmek için oy kullanma yönünde normatif bir arzu uyandırabileceğini iddia etmektedir. Oysa genel kabul gören kanı, otoriter rejimlerde seçmenlerin görevdeki yetkilileri değıştirme olasılığı çok düşük olduğudur.²⁷ Ancak durumun imkansızla yakın olsa bile seçmenler arasında demokratik eğilimlerin çıkmasına engel değildir. Schedler bu argümanı daha da geliştirmiştir ve seçimlerin vatandaş/seçmene

²⁴ Tucker, *op. cit.*, s. 535-551.

²⁵ Sarah Birch, *Electoral Malpractice*, Oxford, Oxford University Press, 2011; Jennifer Gandhi ve Ellen Lust-Okar, "Elections Under Authoritarianism", *Annual Review of Political Science*, Cilt 12, 2009, 403-422; Kuntz ve Thompson, *op. cit.*, s. 253-272; Tucker, *op. cit.*, s. 535-551.

²⁶ Kuntz ve Thompson, *op. cit.*, s. 253-272.

²⁷ Gandhi ve Lust-Okar, *op. cit.*, s. 403-422.

harekete geçmek için gerekli kurumsal kaynakları ve motivasyonu sağladığını ne sürmüştür. Bu yüzden seçimler, doğaları gereği kolektif eylemle ilişkilidirler.²⁸

Seçim sonucu maniplasyonları ve bu yöndeki girişimler aynı zamanda muhalif siyasi eylemler için kanuni bir dayanak ve uygun bir odak noktası sağlamaktadır. Çünkü seçim usulszlyė birden fazla insanı aynı anda olumsuz nde etkiler; vatandaşlara siyasi sistemden memnuniyetsizliklerinde yalnız olmadıklarına dair kanıt sunmaktadır.²⁹ Bu tür kanıtlar koordinasyon problemlerini çözmekte ve vatandaşları haksız olarak gördükleri olaya karşı harekete geçme noktasında motive etmektedir.³⁰ Bu kalıpların tanınmasında literatürde yaygın olarak kullanılan “ceteris paribus”³¹ yönteminden destek alınmaktadır. Bu destek de çoğunlukla hileli seçimlerin huzursuzlukla ilişkili olduğu iddiasını desteklemekte kullanılmaktadır.³² Ancak şu da bir gerçektir ki, seçim hileleri ile vatandaşların harekete geçmesi arasındaki bağlantı detaylı olarak çalışılmış olsa da belirli hile ve maniplasyon biçimlerinin huzursuzluğu nasıl etkilediği konusunda

²⁸ Andreas Schedler, “Electoral Authoritarianism”, Todd Landman ve Neil Robinson (Ed.), *The Sage Handbook of Comparative Politics*, Londra, SAGE Publications Ltd., 2009, s. 381-94.

²⁹ Ursula Daxecker, Elio Amicarelli ve Alexander Jung, “Electoral Contention and Violence (ECAV): A New Dataset”, *Journal of Peace Research*, Cilt 56, Sayı 5, 2019, s. 716 (714-723); Little, *op. cit.*, s. 249-283; Andrew T. Little, Joshua A. Tucker ve Tom LaGatta, “Elections, Protest, and Alternation of Power”, *The Journal of Politics*, Cilt 77, Sayı 4, 2015, s. 1142-1156; Chernykh ve Svolik, *op. cit.*, s. 407-420; Rozenas, *op. cit.*, s. 232-248.

³⁰ Luo ve Rozenas, *op. cit.*, s. 1-28; Tucker, *op. cit.*, s. 535-551.

³¹ Latince bir tabir olan Ceteris Paribus, “tüm değişkenler eşit olduğunda” olarak Türkçeye evrilebilen bir ifadedir. Hemen tüm bilimlerde kullanılan bir analiz yöntemini tanımlamakta kullanılır. En yaygın ve sistemli olarak kullanıldığı alan iktisattır ve ele alınan konuyla ilgili analizde, bir değişkendeki değişmeyi, diğer tüm değişkenlerin sabit olduğu varsayımıyla irdelemektir.

³² Paul Collier ve Pedro C. Vicente, “Violence, Bribery, and Fraud: the Political Economy of Elections in Sub-Saharan Africa”, *Public Choice*, Sayı 153, Sayı 1-2, 2012, s. 117-147; Ursula E. Daxecker, “The Cost of Exposing Cheating: International Election Monitoring, Fraud, and Post-election Violence in Africa”, *Journal of Peace Research*, Cilt 49, Sayı 4, 2012, s. 503-516; Ursula E. Daxecker, “All Quiet on Election Day? International Election Observation and Incentives for Pre-election Violence in African Elections”, *Electoral Studies*, Sayı 34, 2014, s. 232-243; Daxecker vd. *op. cit.*, s. 714-723; Hanne Fjelde ve Kristine Höglund, “Electoral Institutions and Electoral Violence in Sub-Saharan Africa”, *British Journal of Political Science*, Cilt 46, Sayı 2, 2016, s. 297-320; Susan D. Hyde ve Nikolay Marinov, “Information and Self-Enforcing Democracy: The Role of International Election Observation”, *International Organization*, Cilt 68, Sayı 2, 2014, s. 329-359; Lehoucq, *op. cit.*, s. 233-256; Luo ve Rozenas, *op. cit.*, s. 1-28; Kuntz ve Thompson, *op. cit.*, s. 253-272; Doug McAdam ve Sidney Tarrow, “Ballots and Barricades: On the Reciprocal Relationship Between Elections and Social Movements”, *Perspectives on Politics*, Cilt 8, Sayı 2, 2010, s. 529-542; Schedler, *op. cit.*, s. 36-50; Schedler, “Electoral Authoritarianism; Guillermo Trejo, “The Ballot and the Street: An Electoral Theory of Social Protest in Autocracies”, *Perspectives on Politics*, Cilt 12, Sayı 2, 2014, s. 332-352.

Çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Nitekim, manipölasyon girişimler çeşitli şekillerde seçim sonuçlarını lekeleyecek ve şaibeli bir hale getirecektir. Ancak bir seçim sırasında gerçekleşen seçim kurallarının manipöl edilmesi gibi belirli durumların vatandaşları harekete geçirmesi olası görünümemektedir.³³

Serbest olmayan seçimler ile huzursuzluk arasındaki ilişki iki nedenle önemlidir. İlk olarak, seçim kurallarının uygulanmaya konulması elit arası müzakereleri gerektirmektedir ve yaygın olarak sıradan vatandaş tarafından kolayca anlaşılamayan teknik ve hukuki konuları içermektedir.³⁴ İkinci olarak, kuralların manipölasyonu, mevcut yöneticilere avantaj sağlayacak kurumlar oluşturmak amacıyla tasarlandığından, bunun ilk anda seçim atışması ile ilişkilendirilmesinin pek olası olmadığını söyleyebiliriz. Bir yönetici, ancak muhalefetin eleştirilerini göğüsleyebileceğine veya caydırabileceğine inanıyorsa seçim yasalarını ve prosedürlerini kendi yararına değiştirme yoluna gidecektir. Oyun kurallarını değiştirmenin ne anlama geldiği hem iktidar hem de muhalefet parti yöneticileri tarafından gayet iyi bilindiğinden, buna sadece toplumsal desteği çok güçlü olan idareciler cesaret edebilecektir.³⁵ Ayrıca zamanla, vatandaşlar bu süreçleri algılar ve siyasi süreçten uzak durmaya karar verirler. Zira siyasi sürece ve seçimlere katılımın nafile bir çaba olduğu yönünde toplumda bir kanaatin gelişmesi ve yerleşmesi muhtemeldir.³⁶ Keza seçmenler yozlaşmış bir siyasi sistemin her zaman önceden belirlenmiş bir sonuç üreteceğini düşünmeye başlarlar. Demokratik seçim sürecini bir vakit kaybı olarak görürler ve bu ön yargı, genel kabul haline de gelebilir. Bu nedenle, manipöl edilmiş seçim kurallarına sahip devletler, seçimlere katılımın düşük olması ve seçimlerin boykot edilmesi gibi olaylarla karakterize edilebilir. Muhalefet sessiz kaldığı sürece, bu tür bir rejimin uzun vadeli hayatta kalma olasılığı daha yüksektir.³⁷

³³ Linebarger ve Salehyan, *op. cit.*, s. 264.

³⁴ Norris, Why Electoral Integrity Matters, Norris et al, *Advancing Electoral Integrity*; Norris, *Contentious Elections: From Ballots to Barricades*.

³⁵ Tucker, *op. cit.*, s. 535-551.

³⁶ Little, Tucker ve LaGatta, *op. cit.*, s. 1142-1156; Tucker, *op. cit.*, s. 535-551.

³⁷ Carl Henrik Knutsen, Håvard Mokleiv Nygård ve Tore Wig, "Autocratic Elections: Stabilizing Tool or Force for Change?" *World Politics*, Cilt 69, Sayı 1, 2017, s. 98-143.

Buna karşın, seçim günü veya seçim kampanyası sırasında yapılan seçim hileleri ve maniplasyonlar (haksız bir seçim) vatandaşların zaten politikaya oldukça duyarlı oldukları ve tüm dikkatlerin seçim sandıklarında olduğu kritik anlarda meydana gelir. Burada oy pusulası gizliliği ihlal edilebilir, oy sandıkları sahte oylarla doldurulabilir, oy pusulaları yok edilebilir veya yanlış sayılabilir ya da seçim bölgelerine erişim ihlal edilebilir. Yani oylar değiştirilebilir. Haksız seçimler bu nedenle bir devletin kurumları ile vatandaşların normatif beklentileri arasında bir boşluk ortaya çıkarır. Siyasi elitler, vatandaşların taleplerini karşılamak amacıyla seçim yapabilir, ancak bu seçimler sonuç önceden belirlendiği için sıklıkla anlamsız olacaktır.³⁸ Seçim sürecinde olan seçmen, oy kullanma noktalarına ulaştığında, sesinin duyulmasını ve politik tercihlerin seçim sonucuna yansıtılmasını beklentisindedir. Seçim hilesi seçmen tarafından algılanacak olursa, yaşananlar seçmenin beklentileri boşa çıkarır, hayal kırıklığı ve şiddeti beraberinde getirebilir.³⁹ Hayal kırıklığı ve sisteme olan inancın sarsılacağı neredeyse kesindir ancak her seçim maniplasyonun şiddete yol açacağını beklemek doğru olmayacaktır. Sonuç olarak yaşananlar siyasi ve idari sisteme olan inancının sarsılmasına da yol açar. Ayrıca, seçmenler doğrudan taciz ve tehditlerle karşılaşırlarsa hayal kırıklıklarını duyurmak amacıyla hikayelerini başkalarıyla paylaşabilirler.

şikyet ve huzursuzluk yaratmanın ötesinde, adaletsiz seçimler aynı zamanda muhalefet elitlerine seçmenleri kendi lehlerine seferber etme konusunda mükemmel bir fırsat sağlar. Luo ve Rozenas’a göre, yalnızca serbest ve adil seçimleri kazanamayan veya belirgin şekilde zgr olmayan seçim kurallarını uygulayan zayıf iktidar sahipleri seçim hileleri yoluyla seçimleri almayı deneyecektir. Bu tür eylemler gün yüzüne çıktığında muhalefet, iktidarın kitlesel seferberliğe dayanamayacağına daha çok inanır. O zaman partilerin siyasi amaç ve söylemleri, vatandaş şikayetleriyle kesişir; partizan elitler tarafından haksızlık iddiaları gündeme taşındığında, seçmenler hızlı bir şekilde

³⁸ Susan D. Hyde, “Experimenting in Democracy Promotion: International Observers and the 2004 Presidential Elections in Indonesia”, *Perspectives on Politics*, Cilt 8, Sayı 2, 2010, s. 511-527.

³⁹ Daxecker, *op. cit.*, s. 503-516; Daxecker, *op. cit.*, s. 232-243.

tepki verip siyasi çatışmaya katılmak için seferber edilebilirler.⁴⁰ Bu nedenle, haksız seçimlerin zgr olmayan seçimlere kıyasla huzursuzlukla ilişkilendirilme olasılığı daha yüksektir.⁴¹

Bu tartışma bizi ilk ampirik tahmine götürmektedir. İktidarda olanlar, seçimlerini yöneten kuralları maniple edebilir ve bunu yaparken muhaliflerin harekete geçmesini engelleyebilirler. Ancak, seçim günü veya kampanya sırasında usulsüzlük, seçmenler siyasi yakından takip ettiği bir sırada ve elitler aktif olduğunda meydana gelir. Bu yüzden manipülasyonların farkına varılması ihtimali her zaman mevcuttur. Böyle bir durum vuku bulursa, ortaya şaibeli bir seçim süreci çıkacaktır. Bu nedenle, adaletsiz seçimler çatışma ve şiddet üretip üretmediği bu çalışmanın ilk araştırma sorularından birisi olmaktadır.⁴²

Yukarıda üretilen hipotez nispeten statiktir zira tek bir zaman dilimindeki seçimlere odaklanmaktadır. Buna ek olarak, zamanla bozulan seçim kalitesinin rolüyle ilgili bir hipotez daha önerebiliriz. Siyasi ve idari süreçlerde yönetici siyasi elitler ve muhalefetin her ikisi de bilgi asimetrisi yaşar. Elitler temelde görev sürelerini uzatmayı ve sistemdeki statülerini sürdürmeyi hedefler, ancak muhalefetin gücünü tam olarak bilemeyebilirler. Benzer şekilde, muhalefet de elitlerin gücünün kapsamını tam olarak bilemeyebilir. Bu nedenle her iki taraf da diğerini g gösterileriyle caydırmaya çalışır. Bu mantık, zaman içindeki seçim çatışmasının özüne ilişkin gözlemlenebilir çıkarımlar ortaya çıkarır.⁴³ zgr olmayan seçimler söz konusu olduğunda, elitler yasaları kendi lehlerine başarıyla maniple ettiklerinde, üstün güçlerini net bir şekilde gösterir ve rakiplerine göz dağı vermiş olurlar. Gerçekten de iktidardakiler, muhalefetin harekete geçmesini sebep olmadan istenilen seçim sonuçlarını elde etmek için kurumsal maniplasyonu en uygun şekilde uygulayabilirler.⁴⁴ Bu yüzden hukuki ve seçimle ilgili kalite seçimden seçime değişse bile, seçimle ilgili

⁴⁰ John R. Zaller, *The Nature and Origins of Mass Opinion*, Cambridge: Cambridge University Press, 1992; Tucker, *op. cit.*, s. 535-551.

⁴¹ Daxecker, *op. cit.*, s. 503-516; Daxecker, “*op. cit.*”, s. 232-243; Kuntz ve Thompson, *op. cit.*, s. 253-272; Norris, Why Electoral Integrity Matters, Norris et al, *Advancing Electoral Integrity*; Norris, *Contentious Elections: from Ballots to Barricades*.

⁴² Linebarger ve Salehyan, *op. cit.*, s. 265-266.

⁴³ Luo ve Rozenas, *op. cit.*, s. 1-28.

⁴⁴ Luo ve Rozenas, *op. cit.*, s. 1-28.

atışmalarda buna karşılık gelen bir artış ve tırmanma görmeyi bekleme doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

Seçimlerin “adil” olma seviyeleri ve bu yönde siyasi aktörlerin kabul seviyeleri farklıdır. Ortaya çıkan bu farklılık, seçmene ve muhalefete iktidar sahiplerinin artık eski gücünde olmadığı yönünde sinyal gönderir. Geçmişte nispeten adil seçimler kazanan ancak son dönemlerde muhalefetin ivme kazandığına inanan iktidar sahipleri, iktidarlarını korumak için seçim günü maniplasyonlarına başvuracaktır. Güçlü yönetici elitler, zaferlerinden emin olduklarından, seçimleri maniple etmeye ihtiyaç duymazlar. Ancak muhalefet partileri ve seçmenler seçimlerde alınan oy oranlarında bir düşüş algıladıklarında, iktidardaki hükümetin gücünü kaybettiğı sonucuna varabilirler. Ayrıca, seçmenler siyasi sistemde seslerini duyuramayacakları endişesine düşmeye meyillidirler. Bu endişeler, hatta korkular, muhalefet liderlerinin kolektif eylem sorununu aşmalarına ve kendi g gösterileri yoluyla muhalefeti organize etmelerine olanak tanır. Böylece ortaya temel teorik mekanizma olarak belirsizlik altında oluşan beklentiler çıkar. Vatandaşlar veya seçmenler seçim maniplasyonları ve hilelerinin varlığını öğrendiklerinde, oyla ilgili olarak kararlarını değiştirme yoluna gidebilirler.⁴⁵ Bu argümanları bir araya getirmek, üçüncü hipotezimizi ortaya çıkarmaktadır. Çatışma ve şiddet en sık olarak, kötüleşen seçimlerin muhalifleri sokaklarda kendilerini ifade etmeye teşvik ettiğı devletlerde ortaya çıkacaktır.

⁴⁵ Linebarger ve Salehyan, *op. cit.*, s. 262.

3. SEÇİM MANİPÜLASYONLARI

Seçim çatışmaları veya seçim uyuşmazlıkları; “Seçim sürecinde ve/veya seçim rekabetinde ortaya çıkan, devlet veya devlet dışı aktörler tarafından gerçekleştirilen kamuya yönelik itiraz veya zorlayıcı eylemler” şeklinde tanımlanabilir.⁴⁶ Bu tanım birkaç gerçeği dikkate almaktadır. İlk olarak, çekişmeli olaylar, bir konuda anlaşılamayan aktör gruplarını içerir ve geleneksel siyasi katılım dışında gerçekleşme durumundadır. Bu nedenle, siyasi mitingler bu tanımın kapsamı dışında bırakılmıştır. İkinci olarak, çekişmenin kamuya açık olması gerektiği için tanımımız, protestolar, ayaklanmalar, grevler, silahlı saldırılar ve topluluk şiddeti gibi faaliyetleri kapsar, ancak suç ve özel şiddeti dışlar. Üçüncü olarak, çekişmenin aynı zamanda seçimle ilgili olması gerekir ve şiddetli veya şiddetsiz olabilir. Dördüncü olarak tanımımız, iç çatışma bağlamında meydana gelen savaş alanı olaylarını kapsamaz.⁴⁷

Son yıllarda seçim rekabetine ilişkin önemli çalışmalar yapılmıştır. Seçimle ilgili çatışma, Afrika, Asya, Latin Amerika ve Doğu Avrupa’nın yeni demokratikleşmiş devletleri için özellikle bir sorundur. Literatürde bu bölgelerdeki sahte seçimlerin, çatışma ve şiddeti kışkırtmaya ve teşvik etmeye özellikle eğilimli olduğuna dair yaygın bir kabul vardır. Seçim yapan devletler muhalefetin örgütlenmesine, siyasi partiler kurmasına ve şikayetlerini dile getirmesine izin vermektedir. Ancak, elitlerin yaptığı seçim hileleri, muhaliflerin zafer beklentilerini boşa çıkarmaktadır ve muhaliflerin harekete geçmesini ve hatta şiddeti tetikleyen şikayetleri ortaya çıkarmaktadır.⁴⁸ Bu bulguların çokluğuna rağmen, seçim hileleri ve seçimle ilgili çatışmaların bağlantısında iki önemli özölmemiş sorun vardır. Birincisi, literatür seçim hilelerinin şikayetleri ürettiğini ve ayrıca muhalefete harekete geçecekleri bir odak noktası sağladığını kesin bir şekilde ortaya koymasına rağmen, çatışmayla

⁴⁶ Daxecker vd., *op. cit.*, s. 716.

⁴⁷ Linebarger ve Salehyan, *op. cit.*, s. 262.

⁴⁸ Collier ve Vicente, *op. cit.*, s. 117-147; Daxecker, *op. cit.*, s. 503-516; Daxecker, *op. cit.*, s. 232-243; Daxecker vd., *op. cit.*, s. 714-723; Ghandi ve Lust-Okar, *op. cit.*, s. 403-422; Knutsen, Nygård ve Wig, *op. cit.*, s. 98-143; Kuntz ve Thompson, *op. cit.*, s. 253-272; Lehoucq, *op. cit.*, s. 233-256; Idean Salehyan ve Christopher Linebarger, “Elections and Social Conflict in Africa, 1990-2009”, *Studies in Comparative International Development*, Cilt 50, Sayı 1, 2015, s. 23-49; Tucker, *op. cit.*, s. 535-551.

sonuçlanabilecek seçim hileleri türleri çok az araştırılmıştır.⁴⁹ İkin­cisi, muhalefetin zaman içinde beklentilerini nasıl oluşturduğunu da açıklamamaktadır.

İlk konu olan seçim hilelerinin sınıflandırılması ile ilgili olarak, şaibeli seçimleri “zgr değil” veya “adil değil” olarak kategorize eden Bishop ve Hoeffler’in tanımlamalarına bakmak yerinde olacaktır.⁵⁰ zgr olmayan seçimler, yalnızca bir tarafın veya adayın yararına olacak şekilde seçim kuralları, yasaları ve kurumları üzerinde elitlerin maniplasyon yaptığı seçimlerdir. rnek olarak seçim bölgelerinin değiştirilmesi (gerrymandering), seçmenlerin oy kullanma hakkından mahrum bırakılması, taraflı seçim yönetim kurumları ve şeffaf olmayan seçim yasaları verilebilir. Kuralların maniplasyonu, tanım gereği, siyasi elitlerin istedikleri herhangi bir zamanda, bazen bir seçimden yıllar öncesine kadar geri gidebilmektedir. Bir metafor kullanacak olursak, elitler seçim terazisine baş parmaklarını koyar ve muhalefetin seçimi kazanmasını engeller.⁵¹

Buna karşılık, “adil olmayan bir seçim”, belirli bir zaman dilimi boyunca seçmenlerin veya oyların maniple edilmesini içeren bir seçim sonucu maniplasyonudur. Bu maniplasyon seçim kampanyası süresince veya seçim gününde uygulanabilir. Her iki maniplasyon biçimi de haliyle yasadışıdır ve kanuna aykırıdır. İktidarın seçmenleri ve seçimleri maniplasyonu, elitlerin medya propagandası, sindirme, kayırma vaatleri veya adayları finanse etmek için devlet parası kullanımı yoluyla seçim kampanyası sırasında seçmenlerin tercihlerini etkilemeyi ve yönlendirmeyi amaçladığında meydana gelir. Oy maniplasyonu ise çoğunlukla seçim günü gerçekleşir ve oy pusulası doldurma ve kasıtlı yanlış sayımlar gibi yöntemleri içerir. Başka bir deyişle, seçim yasaları nispeten tarafsız olabilir, ancak elitler bunları kanun dışı yollarla ihlal edebilir.⁵²

İkinci olarak, muhaliflerin beklentileriyle ilgili olarak, Luo ve Rozenas’ın iddiaları üzerine inşa edilen mantık çerçevesine değinmek

⁴⁹ Kuntz ve Thompson, *op. cit.*, s. 253-272; Lehoucq, *op. cit.*, s. 233-256; Gandhi ve Przeworski, *op. cit.*, s. 1279-1301; Schedler, *op. cit.*, s. 36-50; Tucker, *op. cit.*, s. 535-551.

⁵⁰ Bishop ve Hoeffler, *op. cit.*, s. 608-616.

⁵¹ Linebarger ve Salehyan, *op. cit.*, s. 263.

⁵² Bishop ve Hoeffler, *op. cit.*, s. 608-616.

yerinde olacaktır. Luo ve Rozenas seçim hilesi-çatışma bağlantısını elitler ve muhalefet güçleri arasındaki bir g testi olarak tanımlar. Elitler kendi siyasi kariyerlerini devam ettirme ve etki srelerini artırmaya alternatif yollar ararlar ancak muhalefetin gc konusunda emin değildirler. Bu nedenle elitler, özellikle seçim yasalarını maniple ederek, yani Bishop ve Hoeffler'in terminolojisindeki tabiri ile zgr olmayan bir seçim düzenleyerek, güçlerini gösterirler ve muhalefete hangi eylemleri yaparsa yapsın kendilerinin iktidarda kalabileceklerini kanıtlamaya çalışırlar. Seçim yasalarındaki değişiklikler kolayca gzlemlenebildiğinden, sadece nispeten güçlü iktidarlar bu maniplasyonu başarıyla gerçekleştirebilir ve aynı zamanda huzursuzluğu önleyebilir.⁵³ Buna karşılık, zayıf elitler hukuk sistemini maniple edemezler. Bu yüzden de seçim kampanyası sırasında veya seçim günü sonuçların ilanı sırasında hileye başvurmak zorunda kalacaklardır. Yani adil olmayan bir seçim yapmak zorunda kalacaklardır. Seçim sonuçlarını hileyle ve gizlice etkileme girişimleri, genellikle iktidarın eylemlerini gizlemek amacıyla gerçekleştirilir, zira iktidar seçim yasalarını açıkça değiştiremez; aksi takdirde ciddi bir tepkiyle karşılaşma riski vardır. Ek olarak muhalefetin bu durumu ve iktidarın göreceli zayıflığı fark ederek iktidara karşı harekete geçme ihtimali de mevcuttur.⁵⁴

Mevcut literatür farklı tipteki seçim sonucu maniplasyonlarının ve bunun sonucunda ortaya çıkması hayli yüksek olan muhtemel siyasi çatışma türlerinin farklı etkileri olduğunu iddia etse de bu gerçeği ortaya koymak için tasarlanmış sistematik bir ampirik test veya yöntem bulunmamaktadır. ⁵⁵ Bu şekilde, argmanımız kısmen, elit seçimlerine ilişkin teorik bir açıklamanın verildiği Luo ve Rozenas'ın formal modelinin ampirik bir testi olarak nitelendirilebilir.⁵⁶ Bu nedenle geçmişteki birçok çalışma, seçimle ilgili çatışmaların, şiddet içermeyen protestolar ve isyanlar dahil, kaybedenlerin sonuçtan hayal kırıklığına uğraması nedeniyle meydana geldiğini varsayma eğiliminde olmuştur. Buna karşılık, bu çalışmada seçimle ilgili

⁵³ Luo ve Rozenas, *op. cit.*, s. 1-28. Ayrıca bkz. Bishop ve Hoeffler, *op. cit.*, s. 608-616.

⁵⁴ Linebarger ve Salehyan, *op. cit.*, s. 263.

⁵⁵ Lehoucq, *op. cit.*, s. 233-256, Malesky ve Schuler, *op. cit.*, s. 491-530; Gandhi ve Przeworski, *op. cit.*, s. 1279-1301; Schedler, *op. cit.*, s. 36-50.

⁵⁶ Luo ve Rozenas, *op. cit.*, s. 1-28.

atışmanın ortaya çıkmasında elitlerin tercih ettiği stratejilerin de etkili olduğu iddia edilmektedir. Bu yaklaşım da bu alana ve tartışmaya yeni bir bakış açısı sunacağını iddia edebiliriz.⁵⁷

4. SEÇİM MANİPÜLASYONU VE SİYASİ KURUMLARA GÜVEN

Seçim bütünlüğü üzerine yapılan çalışmalar, farklı türdeki seçim manipölasyonlarının halkın seçim süreçleri ve siyasi kurumlarla ilgili algısını nasıl etkilediğini incelemiştir. Oy satın alma etkisi bu bağlamda belirsiz olsa da⁵⁸, yapılan araştırmalar diğer açık seçim hilelerinin, örneğin oy doldurma uygulamasına maruz kalma⁵⁹, seçmen sindirme⁶⁰ ve seçim řiddeti⁶¹ gibi, olumsuz değerlendirmelere yol açtığını göstermiştir. Bu görüşü paylaşan isimlerden birisi olan Laurits F. Aarslew, seçim sahtekarlığı senaryolarıyla (ör. oy satın alma, seçmen baskısı veya oy doldurma) karşı karşıya kalan katılımcıların seçim ve hükümet hakkında daha olumsuz görüşler geliştirme eğiliminde olduğunu iddia etmektedir.⁶² Diğer alışmalar da açık seçim sahtekarlığının etkilerini daha geniş bir şekilde araştırmaktadır. Bu alışmalar, baskın bir şekilde gerçekleştirilen seçim hilelerinin vatandaşlar tarafından kolayca fark edildiğini ve üçüncü taraflarca tanımlandığını, bunun da seçim bütünlüğü ve demokratik kurumların halk tarafından değerlendirilmesinde düşüşlere yol açtığını net bir şekilde göstermektedir. Buna karşılık, seçim sistemi reformları, yanlış temsille seçim bölgelerinin belirlenmesi ve gerrymandering gibi diğer tür seçim manipölasyonları daha belirsizdir ve bu nedenle seçmenler tarafından tespit edilmeleri daha zordur.⁶³ Szakonyi, muhalefet

⁵⁷ Linebarger ve Salehyan, *op. cit.*, s. 263-264.

⁵⁸ Bratton, *op. cit.*, s. 621-632; Kerr, *op. cit.*, s. 819-837.

⁵⁹ Reuter ve Szakonyi, *op. cit.*, s. 275-314.

⁶⁰ Bratton, *op. cit.*, s. 621-632; Kerr, *op. cit.*, s. 819-837; Reuter ve Szakonyi, *op. cit.*, s. 275-314.

⁶¹ Kerr, *op. cit.*, s. 819-837; Roxano Gutiérrez-Romero ve Adrienne LeBas, “Does Electoral Violence Affect Vote Choice and Willingness to Vote? Conjoint Analysis of a Vignette Experiment”, *Journal of Peace Research*, Cilt 57, Sayı 1, 2020, s. 77-92.

⁶² Laurits F. Aarslew, “Why Don’t Partisans Sanction Electoral Malpractice?” *British Journal of Political Science*, Cilt 53, Sayı 2, 2023, s. 407-423.

⁶³ Elvin Ong, “Electoral Manipulation, Opposition Power, and Institutional Change: Contesting for Electoral Reform in Singapore, Malaysia, and Cambodia”, *Electoral Studies*, Cilt 54, 2018, s. 159-171; Masaaki Higashijima, “Blatant Electoral Fraud and the Value of a Vote”, *Japanese Journal of Political Science*, Cilt 22, Sayı 1, 2021, s. 1-14.

adaylarının kaydının silinmesi gibi kurumsal manipölasyonun bir biçimine odaklanmaktadır. Rusya'daki anket deneyleri, seçmenlerin bu aday filtreleme yöntemine açık seçim hilesine kıyasla daha az olumsuz tepki verdiğini göstermektedir.

Diğerlerinin yanı sıra, seçim manipölasyonunun bir diğer biçimi siyasi gerilimleri fırsat olarak kullanarak her fırsatta şekilde seçim çağrısında bulunmaktır. Seçim zamanlaması üzerine yapılan çalışmalardan teşekkül eden kapsamlı literatür, erken parlamento seçimlerinin ne zaman ve nasıl mevcut yetkililerin lehine seçim sonuçları üretmeye katkıda bulunduğunu formüle edilmesini sağlamış ve pek çok örnekle de süreci açıklamıştır. Çoğu parlamenter sistemle yönetilen ülkede, başbakanlar parlamentoyu feshetme ve erken seçim çağrısında bulunma hakkına sahiptir. İktidar ve seçkinleri seçim zamanlamasını, ekonomik koşulların iyileştiği dönemler gibi avantajlı durumlarla çakışacak şekilde düzenleyebilir. İktidara belirgin avantaj sağlayacak olan bu olumlu gelişmeler sayesinde iktidar yetkilileri seçmenlere yetkinliklerini gösterebilir ve dolayısıyla seçimleri daha büyük farklarla kazanabilirler.⁶⁴ Böylesi baskın seçimleri düzenleyerek, iktidardaki partiler ayrıca muhalefet partilerini hazırlıksız yakalamayı amaçlarlar ve seçim yarışında önemli bir avantajı elde etmeye çalışırlar⁶⁵ Gerçekten de Schleiter ve Tavits, parlamento seçimlerini erkene alma çağrısı yapmanın, iktidardaki partilerin oylarını ve parlamentodaki sandalye sayılarını artırmalarına imkan verdiğini göstermektedir.⁶⁶

Seçim zamanlaması manipölasyonu, görevdeki kişilerin seçim sonuçlarına müdahil olabilme imkanlarını artırmaya yardımcı olabilese de bilim adamları aynı zamanda zamanlama manevralarının hükümetin meşruiyeti algısı üzerindeki etkilerine de dikkat çekmiştir.

⁶⁴ Ito Takatoshi ve Park Jin Hyuk, "Political Business Cycles in the Parliamentary System", *Economics Letters*, Cilt 27, Sayı 3, 1988, s. 233-238; Abdur R. Chowdhury, "Political Surfing over Economic Waves: Parliamentary Election Timing in India," *American Journal of Political Science*, Cilt 37, Sayı 4, 1993, s. 1100-1118; Mark Andreas Kayser, "Who Surfs, Who Manipulates? The Determinants of Opportunistic Election Timing and Electorally Motivated Economic Intervention", *American Political Science Review*, Cilt 99, Sayı 1, 2005, s. 17-27; Jason Roy ve Christopher Alcantara, "The Election Timing Advantage: Empirical Fact or Fiction?" *Electoral Studies*, Cilt 31, Sayı 4, 2012, s. 774-781.

⁶⁵ Charles McClean, "The Element of Surprise: Election Timing and Opposition Preparedness", *Comparative Political Studies*, Cilt 54, Sayı 11, 2021, s. 1984-2018.

⁶⁶ Petra Schleiter ve Margit Tavits, "The Electoral Benefits of Opportunistic Election Timing", *The Journal of Politics*, Cilt 78, Sayı 3, 2016, s. 836-850.

Bir yandan araştırmalar, seçim zamanlamasının, grevdekilerin güvenilirliğini, seçim avantajlarını ve demokratik meşruiyeti zayıflattığını ne sürmektedir. Örneğin Smith, erken seçim çağrısında bulunan fırsatçı kararların görevdeki zayıflıkların güvenilir bir sinyali olarak işlediğini ileri sürmektedir.⁶⁷ Benzer şekilde, Kanada’daki bir ani seçimi analiz eden Blais ve diğerleri, muhalefet partilerini destekleyen vatandaşların, fırsatçı seçimler konusunda daha fazla kızgınlık besleme eğiliminde olduklarını tespit etmiştir.⁶⁸ ABD belediye başkanlığı seçimlerini analiz etmek için bir regresyon-uyumsuzluk tasarımı benimseyen de Benedictis-Kessner, döngü dışı seçimlerde grevdekilerin seçim avantajlarını kaybetme olasılıklarının daha yüksek olduğunu iddia etmektedir.⁶⁹ Bu gözlemlerle tutarlı olarak, Schleiter ve Tavits’in anket deneyi, iktidardakilerin erken seçim yapma yönündeki fırsatçı kararlarının seçmenlerin iktidardaki partiye olan desteğini olumsuz etkilediğini göstermektedir.⁷⁰ Morgan-Jones ve Loveless’in yirmi altı Avrupa ülkesinden 2002-2016 yılları arasında elde edilen verilerini kullanan çalışmasına göre, erken seçim çağrısı vatandaşların demokrasiye olan güvenini ve sisteme olan destek ve memnuniyetini önemli ölçüde azalttığını tespit etmiştir.⁷¹ öte yandan, son araştırmalar, erken seçimlerin seçmenlere iktidardakini onaylama veya reddetme yönünde yeni bir fırsat sunarak hükümete olan siyasi güveni yeniden kazandırabileceğini de göstermektedir. 2017 yılı Birleşik Krallık seçimleri örneğine yarı-deneysel bir tasarımla odaklanan Turnbull-Dugarte, erken seçim duyurusunun iktidardaki hükümete olan siyasi güveni artırdığını tespit etmiştir.⁷²

Mevcut alışmalar, hükümetlerin seçimleri nasıl maniple ettiğini ve maniplasyonun halkın algısı üzerindeki etkilerini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bu noktada mevcut çalışmalar iki konuya odaklanmayı tercih etmektedir. İlk olarak, seçim maniplasyonu ile

⁶⁷ Alastair Smith, *Election Timing*, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.

⁶⁸ Andr Blais, Elisabeth Gidengil, Neil Nevitte ve Richard Nadeau, “Do (Some) Canadian Voters Punish a Prime Minister for Calling a Snap Election?” *Political Studies*, Cilt 52, Sayı 2, 2004, s. 307-323.

⁶⁹ Justin de Benedictis-Kessner, “Off-Cycle and Out of Office: Election Timing and the Incumbency Advantage”, *The Journal of Politics*, Cilt 80, Sayı 1, 2017, s. 119-132.

⁷⁰ Schleiter ve Tavits, *op. cit.*, s. 1183-1196.

⁷¹ Morgan-Jones ve Loveless, *op. cit.*, s. 598-622.

⁷² Turnbull-Dugarte, *op. cit.*, s. 308-325.

ilgili literatür çoğunlukla seçim sonuçlarının manipölasyonun bariz ölçütleri ile kamu algısı arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Erken seçim çağrısının hükümete olan güven ve demokrasiye duyulan memnuniyet üzerindeki etkilerini araştıran çalışmalar literatürde mevcuttur. Ancak seçim zamanlaması manevralarının hükümetin yanı sıra yasama organı ve seçim yönetim kurumlarına olan güveni nasıl ve yönde etkilediği hakkında hâlâ yeterli bilgi ve çalışma yoktur.⁷³ Ayrıca, bu konuda yapılan son çalışmalar tamamen Avrupa ölkelerine odaklanmaktadır. Ancak burada açık seçim manipölasyonları ve hileleri nadir olarak göröldüğünden veya kamuoyuna duyurulduğundan, Avrupa bağlamı dışında da belirgin seçim manipölasyonu biçimleri ile karşılaştırarak seçim zamanlaması manipölasyonunun etkilerini değerlendirmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

İkincisi, mevcut araştırmaların çoğu, seçmenlere seçim manipölasyonları ya da seçim zamanlaması ile ilgili kısmi bilgi verildiğinde iktidar partisine olan desteğin ne yönde cereyan edeceği ile seçim manipölasyonunun seçmenin algısı üzerindeki kısa vadeli etkilerine odaklanmaktadır. Ancak, bu araştırma tasarımlarının benimsenmesi, seçim manipölasyonunun etkilerinin zaman içinde devam edip etmediğini araştırmamıza olanak tanımamaktadır. Bu boşluğu doldurmak için, seçim manipölasyonunun iktidara, yasama organına ve seçim yönetimlerine olan kamu güveni üzerindeki kısa ve uzun vadeli etkilerini tahmin etmek durumunda kalınmaktadır.⁷⁴

⁷³ Morgan-Jones ve Loveless, *op. cit.*, s. 598-622; Turnbull-Dugarte, *op. cit.*, s. 308-325.

⁷⁴ Ben Eifert, Edward Miguel ve Daniel Posner, “Political Competition and Ethnic Identification in Africa”, *American Journal of Political Science*, Cilt 54, Sayı 2, 2010, s. 494-510; Masaaki Higashijima ve Ryo Nakai, “Elections, Ethnic Parties, and Ethnic Identification in New Democracies”, *Studies in Comparative International Development*, Cilt 51, Sayı 2, 2016, s. 124-146; Kristin Michelitch ve Stephen Utych, “Electoral Cycle Fluctuations in Partisan-ship: Global Evidence from Eighty-Six Countries”, *The Journal of Politics*, Cilt 80, Sayı 2, 2018, 412-427; Higashijima ve Kerr, *op. cit.*, s. 709-728.

5. SEÇİM MANİPÜLASYONLARININ KISA VADEDEKİ ETKİLERİ

Seçim manipölasyonlarının kurumlara olan halk güvenini nasıl etkilediği, manipölasyon tekniği ve türüne göre farklılık göstermektedir. Özellikle, belirli bir seçim manipölasyon tekniğinin, hükümetin iktidarını sürdürme konusundaki niyetini ve isteğini ne derece gösterdiği, seçmenlerin seçim sürecini nasıl algıladıkları, ilgili aktörlere ve seçimlere katılan politik kurumlara olan güvenlerini önemli ölçüde etkilemektedir.

Seçim şiddeti ve sindirme, oy satın alma ve diğer seçim usulsüzlükleri gibi açık seçim manipölasyonları durumlarında, iktidarın bu yöntemleri kullanma niyeti tüm taraflar tarafından şüpheyeye mahal kalmayacak bir şekilde anlaşılmaktadır. İktidar bu tür seçim manipölasyon tekniklerini kullanarak seçim sonuçlarını kendi lehine çevirmeye ve iktidarda kalmaya çalışmaktadır. Demokratik ölkelerde, özgür medya genellikle iktidarların bu tür zorlayıcı önlemleri kullanımını, örneğin seçim şiddeti olaylarını ve sahte oy kullanma iddialarını kamuoyuna aktarmaktadır. Seçmenler, seçim şiddeti ve hileyle ilgili olaylar öne çıktığı için seçim sonuçlarının manipölasyonu girişimleri ile ilgili deneyimlerini komşularından, arkadaşlarından ve akrabalarından daha fazla duyacak ve seçici bir şekilde dinleyecektir. Zira kamuya olan güven bir kere sorgulanır hale gelmiştir. Sonuç olarak, seçmenler enformel iletişim kanallarının da (örnek fıısıltı gazetesi) yardımı ile iktidarın açık seçim ihlalleri ile ilgili bilgilere kolayca erişebilmektedir. Bu noktada açık şekilde seçim sistemi ve sonuçlarının manipölasyonu, iktidarın (yani manipölatorün), yasama organının (yani iktidar partilerinin manipölö edilmiş seçimler yoluyla sandalye kazandığı karar alma organının) ve seçimleri denetleyen üçüncü taraflar olan seçim yönetim organlarının halk nezdinde saygınlık ve güvenilirliğini kaybetmesi ile sonuçlanabilmektedir.⁷⁵

Açık seçim sonucu manipölasyonuna kıyasla, seçim zamanlamasının manipölö edilmesi daha meşru ve dolayısıyla seçmenler gözünde

⁷⁵ Bratton, *op. cit.*, s. 621-632; Kerr, *op. cit.*, s. 819-837; Roxana Gutiérrez-Romero ve Adrienne LeBas, “Does Electoral Violence Affect Vote Choice and Willingness to Vote? Conjoint Analysis of a Vignette Experiment”, *Journal of Peace Research*, Cilt 57, Sayı 1, 2020, s. 77-92; Reuter ve Szakonyi, *op. cit.*, s. 275-314.

İktidarın niyetinin tespiti noktasında daha belirsiz ve ispatlanması daha zor bir manipölasyon tekniği olmaktadır. Bu yüzden seçmenler seçim zamanlaması manipölasyonuna farklı şekillerde tepki vermektedir. Erken seçim, hatta ani seçimler bile yasal çerçevede uygulanır ve bu nedenle meşru bir eylem olarak görülürler. Bu durum, siyasi liderlerin erken seçim çağrısının ardındaki niyetlerini gizlemelerine olanak tanır. Örneğin, erken seçim çağrısında bulunulduğunda, Japonya başbakanları genellikle bunu kamu güvenini ani seçimler yoluyla aramak amacıyla yaptıklarını iddia etmişlerdir. Oysa bu görünüşte plansız seçim ilanları aslında Liberal Demokrat Parti'nin (JDP) seçim sonuçlarını kendi lehine çevirmek için en uygun zamanı beklediği ve muhalefetin hazırlıksızlığından istifade etmeyi amaçladığı özel olarak hazırlanmış sürecin bir parçasıdır.⁷⁶ Bu plan kapsamında JDP, ülke içindeki ekonomik koşulların iyi olması sonucunda ortaya çıkan refah ortamından oldukça iyi bir şekilde faydalanmış ve parti iktidarının sürmesi noktasında bu durumu oldukça iyi bir şekilde kullanmıştır.⁷⁷

Yukarıda da ifade edilmiş olduğu üzere hükümetler seçim zamanlaması manevralarında siyasi amaçlarını gizleyebileceğinden, seçmenin büyük kısmı erken seçim çağrısının bir seçim manipölasyonu yöntemi olduğunu idrak edemeyecektir.⁷⁸ Açık seçim hilelerinin aksine, seçim zamanlaması manevrası yasaldır ve bu nedenle kınanması daha zordur. Vatandaşlar erken seçim çağrısının bir seçim manipölasyonu tekniği olduğunu fark etmediklerinde, erken seçimleri deneyimledikten sonra hükümete, yasama organına ve seçim kurullarına olan güvenlerini değiştirme olasılıkları daha düşüktür. Ayrıca, seçmenler seçim zamanlamasının hükümet tarafından kasıtlı olarak kendi seçim stratejisi kapsamında manipüle edildiğini fark etseler bile, tepkiler birbirinden farklı olabilmektedir. İktidar partilerinin organize çıkarlarının güçlü bir şekilde mobilize edildiği takvim dışı seçimlerde bazı seçmenler bu tür siyasi girişimden maddi veya siyasi olarak zarar görebilir.⁷⁹ Ancak sonuç olarak, siyasi kurumlara olan güvenlerini mutlaka azaltmaları gerekmez.⁸⁰

⁷⁶ McClean, *op. cit.*, s. 1984-2018.

⁷⁷ Takatoshi ve Hyuk, *op. cit.*, s. 233-238.

⁷⁸ Blais, Gidengil, Nevitte ve Nadeau, *op. cit.*, s. 307-323.

⁷⁹ Sarah Anzia, *Timing and Turnout: How Off-Cycle Elections Favor Organized Groups*, Princeton, Princeton University Press, 2014.

⁸⁰ Blais, Gidengil, Nevitte ve Nadeau, *op. cit.*, s. 307-323.

Seçmenler, seçimlerin erken yapılmasını hükümetin siyasi hesap verebilirliği yeniden sağlama yönündeki dürüst bir eylemi olarak olumlu değerlendirebilir.⁸¹ Seçmenlerin bir kısmı da hükümetin erken seçim çağırısı kararını siyasi, ekonomik ve idari zaaf ve zayıflıkların bir işareti olarak algılayabilir. Bunun sonucunda hükümet ve yasama organının meşruiyeti tartıřmalđ bir hal alabilir.⁸² Erken seçimler, seçim ortamını iktidardaki partiler lehine değiştirdiğinde, bu seçmenler ayrıca adil seçimleri yöneten üçüncü taraflara, yani seçim kurumlarına olan güvenlerini de kaybedebilir.

Seçim zamanlaması maniplasyonunun belirsiz doğası göz önüne alındığında, parlamento seçimlerini planlanandan daha erken yapılmasının, seçimlerden hemen sonra iktidara, parlamentoya ve Seçim Yönetim Kurulları'na (SYK) olan güven üzerinde net bir etkisi olmayabileceğini söyleyebiliriz. Tersine, mevcut çalışmalarla uyumlu olarak, aleni seçim maniplasyonlarının iktidara, yasama organına ve SYK'lara olan güven üzerinde olumsuz bir etki yapma olasılığının daha yüksek olması beklenebilir.

⁸¹ Turnbull-Dugarte, *op. cit.*, s. 308-325.

⁸² Smith *op. cit.*; Schleiter ve Tavits, "Voter Reactions", s. 1183-1196; Morgan-Jones ve Loveless, *op. cit.*, s. 598-622.

6. SEÇİM MANİPÜLASYONUNUN UZUN VADEDE ETKİLERİ

Seçim manipölasyonu, sadece seçim sonrasındaki dönemle sınırlı kalmayarak kurumlara olan toplumsal güvenini de etkileyebilmektedir. Ancak, seçim manipölasyonunun etkisinin iki parametreye göre değişmesi muhtemeldir:

- (1) seçim manipölasyonu türü (yani, aleni seçim hileleri vs. seçim zamanlaması manevrası) ve
- (2) kurum türü (yani, iktidar/meclis vs. seçim yönetim kurulları).

Hem seçim hileleri hem de seçim zamanlaması manevraları, siyasi liderlerin bu seçim manipölasyonu tekniklerine başvurmadan elde edebileceklerinden daha büyük farklarla seçimleri kazanmalarını sağlar. Seçim manipölasyonu ile elde edilen istikrarlı çoğunlukları kullanarak, siyasi liderler seçimsiz dönemlerde sorunsuz politika yapımıyla ilgilenebilirler. Bu manipölasyon teknikleriyle parlamentoda artırılan sandalye sayısı, iktidar partilerinin parlamentoda çoğunluğu sağlamasını kolaylaştırmaktadır. Hem cumhurbaşkanlığı sistemi hem de parlamenter sistemlerde, yasama çoğunlukları, yasama ve yürütme organları arasındaki sorunsuz iletişimi ve iş birliğini kolaylaştırmada ve politika çıkmazlarını önlemede önemlidir.⁸³ Bu bağlamda, başbakanlar iki organ arasında istikrarlı bir güç kaynaşması sağlayabilir. Bu da onların güçlü bir siyasi liderlik sürdürmelerine ve böylece seçim kampanyası sırasında verdikleri politika vaatlerini sorunsuz bir şekilde uygulamalarına imkân tanır. Ayrıca başkanlık sistemlerinde, bölünmüş bir hükümetten kaçınmak ve dolayısıyla veto oyuncularının sayısını azaltmak, başkanların liderliklerini gösterebilmesi ve siyasi tıkanıklığı önleyebilmesi açısından önemlidir.⁸⁴

Ancak, daha önce de tartışıldığı gibi, aleni seçim hileleri ve seçim zamanlaması, parlamentoda istikrarlı çoğunlukların sağlanmasına katkıda bulunma şekilleri bakımından farklıdır. Eğer büyük bir seçmen

⁸³ George Tsebelis, *Veto Players: How Political Institutions Work*, Princeton, Princeton University Press, 2002.

⁸⁴ Scott Mainwaring, “Presidentialism, Multipartyism and Democracy: The Difficult Combination”, *Comparative Political Studies*, Cilt 26, Sayı 2, 1993, s. 198-228.

kitlesi seçimleri kazanmanın seçim hileleri sayesinde mümkün olduğunu fark ederse, parlamento çoğunluğunun meğru bir dayanağı olmayacaktır. Aleni seçim hileleri sonucunda yaratılan kamu güvensizliği kolayca ortadan kaldırılamaz ve siyasi iktidarın itibarı ve güvenilirliğini yeniden tesis etmediği sürece daha da artması muhtemeldir. Özellikle, iktidar ve parlamento uzun vadede, çoğunluğun desteği ile etik ve ahlaki bir politika takip ederek seçim dığı dönemlerde kamu güvenini yeniden kazanabilse de seçim dönemleri dığında politika yapmadıkları için, seçim yönetim kurumları nezdinde kamu güveninin tesis edilmesi siyasi iktidarınki kadar kolay olmayacaktır.

Buna karĐılık, seçim zamanlaması maniplasyonu uzun vadede hükümete ve yasama organına olan güveni artırma olasılığı tağır. Öncelikle, bariz seçim maniplasyonlarına benzer Đekilde, seçim zamanlaması maniplasyonu seçimleri kazanmaya katkıda bulunur. nceki alığmalar, erken seçimlerin demokrasilerde iktidardakilere zamanında yapılan seçimlere kıyasla daha yüksek oranlarda sandalye ve oy sağladığını teyit etmektedir.⁸⁵ İyi ekonomik koğullardan faydalanmayı mümkün kılmanın yanı sıra⁸⁶ erken seçimler, muhalefetin seçim kampanyasına hazırlıksız yakalanmasını sağlayarak seçimleri kazanmaya katkıda bulunmaktadır.⁸⁷

Son söz olarak, seçim zamanlaması manevralarının yasa dığı Điddet ve hileyi içermemesidir. Seçim maniplasyon yöntemi olarak belirsiz doğası nedeniyle, seçim zamanlamasının maniplasyonu uzun vadede kamu güveni üzerinde de önemli etkiler yaratmaz. Kurumsal güveni zayıflatmak yerine, seçim zamanlaması manevraları, parlamento oğunluklarını kolaylağtırarak iktidara ve yasama organına olan güveni artırmaya katkıda bulunabilir. Parlamento oğunlukları tarafından desteklenen sonraki istikrarlı karar alma süreci, iktidardaki partilerin kendi politika yeterliliklerini ve yetkin siyasi liderliklerini sergilemelerini sağlar. Hkmet ve yasama organlarının kararlar alma

⁸⁵ Schleiter ve Tavits, “The Electoral Benefits”, s. 836-850.

⁸⁶ Takatoshi Ito, “The Timing of Elections and Political Business Cycles in Japan”, *Journal of Asian Economics*, Cilt 1, Sayı 1, 1990, s. 135-156; Harvey D. Palmer ve Guy D. Whitten, “Government Competence, Economic Performance and Endogenous Election Dates”, *Electoral Studies*, Cilt 19, Sayı 2-3, 2000, s. 413-426; Kayser, *op. cit.*, s. 17-27.

⁸⁷ McClean, *op. cit.*, s. 1984-2018.

ve kamu ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğu vardır. Bu kurumlar kamu hizmetlerini uygun şekilde sağlayabilir ve kamu ihtiyaçlarını karşılayabilirse, bu kesinlikle vatandaşlar için faydalıdır. Kamu mallarının sağlanması katılmasalar bile, parlamento oğunluklarına dayalı güçlü liderlik, yürütme-yasama ilişkisinde güçlü bir muhalefetle karşılaşmadan seçmenlere grevdekilerin yetkin olduğunu gösterir. Aslında, birçok çalışma, istikrarlı parlamento çoğunlukları aracılığıyla iktidarın yetkin politika girişimlerini göstermesi durumunda, bu kurumlara duyulan güvenin arttığını iddia etmektedir.⁸⁸ Öte yandan, Seçim Yönetim Kurulları, seçim dışı dönemlerde bu tür güven artırıcı girişimlerden yararlanamadıkları için, SYK'lara duyulan güven seviyeleri seçim döngüsü boyunca çok fazla değişmemektedir.

⁸⁸ Arthur Miller ve Ola Listhaug, "Political Performance and Institutional Trust", Norris Pippa (Ed.), *Critical Citizens: Global Support for Democratic Government*, Oxford, Oxford University Press, 1999, s. 204-216; William Mishler ve Richard Rose, "What are the Origins of Political Trust? Testing Institutional and Cultural Theories in Post-Communist Societies", *Comparative Political Studies*, Cilt 34, Sayı 1, 2001, s. 30-62; Patrick F. A. van Erkel ve Tom W. G. Van Der Meer, "Macroeconomic Performance, Political Trust and the Great Recession: A Multilevel Analysis of the Effects of Within-Country Fluctuations in Macroeconomic Performance on Political Trust in 15 EU Countries, 1999-2011", *European Journal of Political Research*, Cilt 55, Sayı 1, 2016, s. 177-197.

7. SONUÇ

Seçim manipölasyonları üzerine çalışan akademisyenler uzun süredir birçok türde suistimali tanımlamaya ve formüle etmeye çalışmaktadır. Çalışmada bu tür manipölasyonlar sonucunda ortaya çıkan iki tür sahte seçim tanımlanmıştır: Bunlar “özgür olmayan” ve “adil olmayan” seçimlerdir. Özgür olmayan seçimler, seçmen kurallarının ve yasalarının elitler tarafından manipöle edilmesiyle karakterize edilen seçimlerdir. Adil olmayan seçimler ise, siyasi kampanyaların ve oy kullanma prosedürlerinin elitler tarafından manipöle edilmesiyle farklılaşmaktadır. Özgür olmayan seçimler ayrıca yasal ve kurumsal sorunların siyasi elitlerin sonuçları manipöle etmesi ve kontrol etmesi için son derece etkili bir araç olduğunu göstermiştir. Elitler tarafından bilinçli olarak oluşturulan kurumsal karmaşı sebebiyle, bu durumlar seçmen tarafından genellikle tam olarak fark edilemez. Bu nedenle muhalefet elitlerinin bu duruma karşı protestoları harekete geçirmesi zor olur. Dahası, başarılı yasal manipölasyon elitler için bir güç gösterisidir ve muhalefete, bu güç gösterisi ile kitlelerin harekete geçirilmesi durumunda dahi beklenen amaca ve siyasi protesto ve mobilizasyondan beklenen siyasi faydalara ulaşma olasılığının düşük olduğu gösterilmeye çalışılır.

Bu bulgular, Luo ve Rozenas’ın sonuçlarını destekler niteliktedir. Burada istikrar ile hesap verebilirlik arasında bir tercih yapılmasının dayatıldığı da görölmektedir. Ülke siyasetinde istikrar, gerek iktidar gerek seçmen tarafından normatif olarak arzu edilebilir olsa da siyasi elitler bunu şeffaf hukuki yapıyı zaafa uğratma pahasına sağlayabilir. Bu sebeplerden dolayı vatandaşlar özellikle seçim adaleti eksikliğinden endişe duyabilmektedir. Adaletsiz seçimler, muhalif seçkinlerin takipçilerini harekete geçirmek için aradıkları fırsatı kendilerine sağlar. Kampanyalar ve seçimler dönemi boyunca vatandaşlar siyasete daha duyarlıdır, yüksek derecede motive olmuşlardır ve muhalefet seçkinlerinin vereceğı mesajlara karşı daha duyarlıdır. Ayrıca vatandaşlar zaman içinde adalet hakkında beklentiler oluşturur ve adaletin aksadığını düşündükleri noktalarda tepki vermek için harekete geçebilirler. En önemlisi ise adaletin işleyişinde bozulma algısı gerek muhalif gerekse de iktidar seçkinleri açısından bir zayıflık göstergesi olarak algılanacaktır ve muhalefette

iktidarın seçimleri almadan varlığını devam ettiremeyeceği dūřıncesini pekiştirecektir. Bu noktada muhalefet, seçkinleri gelecekteki hilelerden caydırmak için harekete geçebilir.

Bu noktada bu çalışma, seçim atışması ve şiddeti üzerine, seçimlerin adilliliğini ve özgürlüğünü ayrı ayrı ampirik olarak analiz etmeye çalışmıştır. Bu akademik noktayı bir kenara bırakırsak, bulgularımızın önemli politika sonuçları da vardır. Bunlardan ilki; demokratik elitlerin bile seçim yasalarını manipüle etmeyi isteyebileceğidir. Bunun sonucunda seçimi gergin ve şaibeli hale getirecek faaliyetlere girmek gerekmeyecektir. İkinci nokta ise; demokrasilerin genel olarak çatışma üzerinde yatıştırıcı bir etkisi bulursa da vatandaşları pasifliğe sürükleyebileceği ve bu şekilde elitlerin güçlerini sürdürebileceği varsayımdır. Bunların sonucu olarak seçmen ve muhalefet ısrarla takip edecek olursa ortaya sonuçları tartışmalı, şaibeli olarak ifade edilen bir siyasi süreç çıkmaktadır. Bu durumun fark edilmeyeceğini iddia etmek ve dūřünmek bu noktada yanlış bir değerlendirme olacaktır. Bu türden durumlar toplumsal gruplar içindeki kanaat nderlerince mutlaka fark edilmektedir. Sadece verilen tepkiler dönemsel ve konjonktürel olarak değişmektedir. Bu durumdan mutlaka siyasi sistem ve kamu kurumları zarar görmektedir. Sadece bu zararın toplumsal yansıması ve geri dönüşünün süresi farklılık göstermektedir. Seçim hukuku noktasında ise tüm bu değinilen konular bir sonuç doğurmaktadır. Etik olarak tartışmalı olabilecek kamu imkanlarının daha fazla kullanılması ve baskın seçim yapmak için seçim sürecinin iktidar tarafından manipölasyonu gibi tutumlar kanunen bir yaptırım gerektirmeyecektir ancak etik açısında tartışmalı ve polemik başlatma potansiyeli olan olaylar olarak görülecektir. Ancak seçimlerin hile yapılması yoluyla manipölasyonu durumunda her ne kadar yeni gelişen bir hukuk dalı olsa da Seçim Hukuku da aksiyon almak durumunda olacak, konu sadece Kamu Hukuku'nun temel sorumluluk alanında olan bir ihlal olarak görölerek ortaya çıkan hukuki ihlalin özölmesi bir süre sonra gerek seçmeni gerekse de hukuki sistemi tatmin etmeyen bir durum olacaktır.

BİBLİOGRAFYA

- Aarslew, Laurits F., “Why Don’t Partisans Sanction Electoral Malpractice?” *British Journal of Political Science*, Cilt 53, Sayı 2, 2023, s. 407-423.
- Anzia, Sarah, *Timing and Turnout: How Off-Cycle Elections Favor Organized Groups*, Princeton, Princeton University Press, 2014.
- Birch, Sarah, *Electoral Malpractice*, Oxford, Oxford University Press, 2011.
- Bishop, Sylvia ve Hoeffler, Anke, “Free and Fair Elections: A New Database”, *Journal of Peace Research*, Cilt 53, Sayı 4, 2016, s. 608-616.
- Blais, André, Gidengil, Elisabeth, Neviite, Neil ve Nadeau, Richard, “Do (Some) Canadian Voters Punish a Prime Minister for Calling a Snap Election?”, *Political Studies*, Cilt 52, Sayı 2, 2004, s. 307-323.
- Boix, Carles, “Setting the Rules of the Game: The Choice of Electoral Systems in Advanced Democracies”, *American Political Science Review*, Cilt 93, Sayı 3, 1999, s. 609-624.
- Boone, Catherine ve Wahman, Michael, “Rural Bias in African Electoral Systems: Legacies of Unequal Representation in African Democracies”, *Electoral Studies*, Cilt 40, 2015, s. 335-346.
- Bratton, Michael, “Vote Buying and Violence in Nigerian Election Campaigns”, *Electoral Studies*, Cilt 27, Sayı 4, 2008, s. 621-632.
- Chang, Eric C. C. ve Higashijima, Masaaki, 2023. “The Choice of Electoral Systems in Electoral Autocracies”, *Government and Opposition*, Cilt 58, Sayı 1, 2023, s. 106-128.
- Chernykh, Svitlana ve Svolik, Milan W., “Third-Party Actors and the Success of Democracy: How Electoral Commissions, Courts,

and Observers Shape Incentives for Electoral Manipulation and Post-Election Protests”, *The Journal of Politics*, Cilt 77, Sayı 2, 2015, 407-420.

Chowdhury, Abdur R., “Political Surfing over Economic Waves: Parliamentary Election Timing in India,” *American Journal of Political Science*, Cilt 37, Sayı 4, 1993, s. 1100-1118.

Collier, Paul, *Wars, Guns and Votes: Democracy in Dangerous Places*, New York, Random House, 2009.

Collier, Paul ve Vicente, Pedro C., “Violence, Bribery, and Fraud: the Political Economy of Elections in Sub-Saharan Africa”, *Public Choice*, Sayı 153, Sayı 1-2, 2012, s. 117-147;

Daxecker, Ursula E., “The Cost of Exposing Cheating: International Election Monitoring, Fraud, and Post-election Violence in Africa”, *Journal of Peace Research*, Cilt 49, Sayı 4, 2012, s. 503-516.

Daxecker, Ursula E., “All Quiet on Election Day? International Election Observation and Incentives for Pre-election Violence in African Elections”, *Electoral Studies*, Sayı 34, 2014, s. 232-243.

Daxecker, Ursula, Amicarelli, Elio ve Jung, Alexander, “Electoral Contention and Violence (ECAV): A New Dataset”, *Journal of Peace Research*, Cilt 56, Sayı 5, 2019, s. 714-723.

De Benedictis-Kessner, Justin, “Off-Cycle and Out of Office: Election Timing and the Incumbency Advantage”, *The Journal of Politics*, Cilt 80, Sayı 1, 2017, s. 119-132.

Eifert, Ben, Miguel, Edward ve Posner, Daniel, “Political Competition and Ethnic Identification in Africa”, *American Journal of Political Science*, Cilt 54, Sayı 2, 2010, s. 494-510.

Fjelde, Hanne, ve Höglund, Kristine, “Electoral Institutions and Electoral Violence in Sub-Saharan Africa”, *British Journal of Political Science*, Cilt 46, Sayı 2, 2016, s. 297-320.

- Flores, Thomas E. ve Nooruddin, Irfan, *Elections in Hard Times: Building Stronger Democracies in the 21st Century*, Cambridge, UK, Cambridge University Press, 2016.
- Gandhi, Jennifer ve Przeworski, Adam, “Authoritarian Institutions and the Survival of Autocrats”, *Comparative Political Studies*, Cilt 40, Sayı 11, 2007, s. 1279-1301.
- Gandhi, Jennifer ve Lust-Okar, Ellen, “Elections Under Authoritarianism”, *Annual Review of Political Science*, Cilt 12, 2009, s. 403-422.
- Gutiérrez-Romero, Roxano ve LeBas, Adrienne, “Does Electoral Violence Affect Vote Choice and Willingness to Vote? Conjoint Analysis of a Vignette Experiment”, *Journal of Peace Research*, Cilt 57, Sayı 1, 2020, s. 77-92.
- Gündoğdu, Serkan, “Türkiye’de Seçimler ve Seçim Sistemleri”, İsmail Dursunoğlu (Ed.), *Türkiye’de Demokrasi Süreç, Yapı, Tartışmalar*, İstanbul, Efe Akademi Yayınevi, 2021, s. 239-270.
- Higashijima, Masaaki ve Nakai, Ryo, “Elections, Ethnic Parties, and Ethnic Identification in New Democracies”, *Studies in Comparative International Development*, Cilt 51, Sayı 2, 2016, s. 124-146.
- Higashijima, Masaaki, “Blatant Electoral Fraud and the Value of a Vote”, *Japanese Journal of Political Science*, Cilt 22, Sayı 1, 2021, s. 1-14.
- Higashijima, Masaaki, *The Dictator’s Dilemma at the Ballot Box: Electoral Manipulation, Economic Maneuvering, and Political Order in Autocracies*, Ann Arbor, University of Michigan Press, 2022.
- Higashijima, Masaaki ve Kerr, Nicholas, “When Does the Honeymoon End? Electoral Cycles of Satisfaction with Democracy in Africa”, *Political Psychology*, Cilt 44, Sayı 4, 2023, s. 709-728.
- Higashijima, Masaaki, Kadoya, Hisashi ve Yanai, Yuki, “The Dynamics of Electoral Manipulation and Institutional Trust in

Democracies: Election Timing, Blatant Fraud, and the Legitimacy of Governance,” *Public Opinion Quarterly*, Cilt 88, Özel Sayı, 2024, s. 472-494.

Hyde, Susan D., “Experimenting in Democracy Promotion: International Observers and the 2004 Presidential Elections in Indonesia”, *Perspectives on Politics*, Cilt 8, Sayı 2, 2010, s. 511-527.

Hyde, Susan D. ve Marinov, Nikolay, “Information and Self-Enforcing Democracy: The Role of International Election Observation”, *International Organization*, Cilt 68, Sayı 2, 2014, s. 329-359.

Ito, Takatoshi, and Jin Hyuk Park. 1988. “Political Business Cycles in the Parliamentary System.” *Economics Letters* 27:233–38.

Ito, Takatoshi, “The Timing of Elections and Political Business Cycles in Japan”, *Journal of Asian Economics*, Cilt 1, Sayı 1, 1990, s. 135-156.

Kayser, Mark Andreas, “Who Surfs, Who Manipulates? The Determinants of Opportunistic Election Timing and Electorally Motivated Economic Intervention”, *American Political Science Review*, Cilt 99, Sayı 1, 2005, s. 17-27.

Kelley, Judith G., *Monitoring Democracy: When International Election Observation Works, and Why It Often Fails*, Princeton, Princeton University Press, 2012.

Kerr, Nicholas, “Popular Evaluations of Election Quality in Africa: Evidence from Nigeria”, *Electoral Studies*, Cilt 32, Sayı 4, 2013, s. 819-837.

Kuntz, Philipp ve Thompson, Mark R., “More Than Just the Final Straw: Stolen Elections as Revolutionary Triggers”, *Comparative Politics*, Cilt 41, Sayı 3, 2009, s. 253-272.

Knutsen, Carl Henrik, Nygård, Håvard Mokleiv ve Wig, Tore, “Autocratic Elections: Stabilizing Tool or Force for Change?” *World Politics*, Cilt 69, Sayı 1, 2017, s. 98-143.

- Lehoucq, Fabrice, “Electoral Fraud: Causes, Types, and Consequences”, *Annual Review of Political Science*, Cilt 6, Sayı 1, 2003, 233-256.
- Linebarger, Christopher ve Salehyan, Idean, “Electoral Integrity and Election-Related Conflict”, *Democracy and Security*, Cilt 16, Sayı 3, 2020, s. 260-280.
- Little, Andrew T., Tucker, Joshua A. ve LaGatta, Tom, “Elections, Protest, and Alternation of Power”, *The Journal of Politics*, Cilt 77, Sayı 4, 2015, s. 1142-1156.
- Little, Andrew T., “Fraud and Monitoring in Non-competitive Elections”, *Political Science Research and Methods*, Cilt 3, Sayı 1, 2015, s. 21-41.
- Little, Andrew T., “Elections, Fraud, and Election Monitoring in the Shadow of Revolution”, *Quarterly Journal of Political Science*, Cilt 7, Sayı 3, 2016, s. 249-283.
- Lundmark, Sebastian, Oscarsson, Henrik ve Marcus Weissenbilder, Marcus, “Confidence in an Election Authority and Satisfaction with Democracy: Evidence from a Quasi-Natural Experiment of a Failed Election in Sweden”, *Electoral Studies*, Cilt 67, 2020, s. 102216.
- Luo, Zhaotian ve Rozenas, Arturas, “Strategies of Election Rigging: Trade-offs, Determinants, and Consequences”, *Quarterly Journal of Political Science*, Cilt 13, Sayı 1, 2018, s. 1-28.
- Lust-Okar, Ellen, and Amaney Ahmad Jamal. 2002. “Rulers and Rules: Reassessing the Influence of Regime Type on Electoral Law Formation.” *Comparative Political Studies* 35(3):337–66.
- Mainwaring, Scott, “Presidentialism, Multipartyism and Democracy: The Difficult Combination”, *Comparative Political Studies*, Cilt 26, Sayı 2, 1993, s. 198-228.
- Malesky, Edmund ve Schuler, Paul, “The Single- Party Dictator’s Dilemma: Information in Elections Without Opposition”, *Legislative Studies Quarterly*, Cilt 36, Sayı 4 , 2011, s. 491-530.

- McAdam, Doug ve Tarrow, Sidney, “Ballots and Barricades: On the Reciprocal Relationship Between Elections and Social Movements”, *Perspectives on Politics*, Cilt 8, Sayı 2, 2010, s. 529-542.
- McClellan, Charles, “The Element of Surprise: Election Timing and Opposition Preparedness”, *Comparative Political Studies*, Cilt 54, Sayı 11, 2021, s. 1984-2018.
- Michelitch, Kristin ve Utych, Stephen, “Electoral Cycle Fluctuations in Partisan-ship: Global Evidence from Eighty-Six Countries”, *The Journal of Politics*, Cilt 80, Sayı 2, 2018, 412-427.
- Miller, Arthur ve Listhaug, Ola, “Political Performance and Institutional Trust”, Norris Pippa (Ed.), *Critical Citizens: Global Support for Democratic Government*, Oxford, Oxford University Press, 1999, s. 204-216.
- Mishler, William ve Rose, Richard, “What are the Origins of Political Trust? Testing Institutional and Cultural Theories in Post-Communist Societies”, *Comparative Political Studies*, Cilt 34, Sayı 1, 2001, s. 30-62.
- Morgan-Jones, Edward ve Loveless, Mathew, “Early Election Calling and Satisfaction with Democracy”, *Government and Opposition*, Cilt 58, Sayı 3, 2023, s. 598-622.
- Norris, Pippa, *Why Electoral Integrity Matters*, Cambridge, UK, Cambridge University Press, 2014.
- Norris, Pippa, Frank, Richard W. ve Coma, Ferran Martinez I (Ed.), *Advancing Electoral Integrity*, Oxford, UK, Oxford University Press, 2014.
- Norris, Pippa, Frank, Richard W. ve Coma, Ferran Martinez I, *Contentious Elections: From Ballots to Barricades*, New York, Routledge, 2015.
- Ong, Elvin, “Electoral Manipulation, Opposition Power, and Institutional Change: Contesting for Electoral Reform in Singapore, Malaysia, and Cambodia”, *Electoral Studies*, Cilt 54, 2018, s. 159-171.

- Palmer, Harvey D. ve Whitten, Guy D. “Government Competence, Economic Performance and Endogenous Election Dates”, *Electoral Studies*, Cilt 19, Sayı 2-3, 2000, s. 413-426.
- Przeworski, Adam, Rivero, Gonzalo ve Xi, Tianyang, “Elections as a Conflict Processing Mechanism”, *European Journal of Political Economy*, Cilt 39, 2015, s. 235-248.
- Reuter, Ora John ve Szakonyi, David, “Electoral Manipulation and Regime Support: Survey Evidence from Russia”, *World Politics*, Cilt 73, Sayı 2, 2021, s. 275-314.
- Roy, Jason ve Alcantara, Christopher, “The Election Timing Advantage: Empirical Fact or Fiction?” *Electoral Studies*, Cilt 31, Sayı 4, 2012, s. 774-781.
- Rozenas, Arturas, “Office Insecurity and Electoral Manipulation”, *The Journal of Politics*, Cilt 78, Sayı 1, 2016, s. 232-248.
- Salehyan, Idean ve Linebarger, Christopher, “Elections and Social Conflict in Africa, 1990-2009”, *Studies in Comparative International Development*, Cilt 50, Sayı 1, 2015, s. 23-49.
- Schedler, Andreas, “Elections Without Democracy: The Menu of Manipulation”, *Journal of Democracy*, Cilt 13, Sayı 2, 2002, s. 36-50.
- Schedler, Andreas, “Electoral Authoritarianism”, Todd Landman ve Neil Robinson (Ed.), *The Sage Handbook of Comparative Politics*, Londra, SAGE Publications Ltd., 2009, s. 381-394.
- Schleiter, Petra ve Tavits, Margit, “The Electoral Benefits of Opportunistic Election Timing”, *The Journal of Politics*, Cilt 78, Sayı 3, 2016, s. 836-850.
- Schleiter, Petra ve Tavits, Margit, “Voter Reactions to Incumbent Opportunism”, *The Journal of Politics* Cilt 80, Sayı 4, 2018, s. 1183-1196.
- Simpser, Alberto, *Why Governments and Parties Manipulate Elections: Theory, Practice, and Implications*, New York, Cambridge University Press, 2013.

- Smith, Alastair, *Election Timing*, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.
- Szakonyi, David, “Candidate Filtering: The Strategic Use of Electoral Manipulations in Russia”, *British Journal of Political Science*, Cilt 52, Sayı 2, 2022, s. 649-670.
- Takatoshi, Ito ve Hyuk, Park Jin, “Political Business Cycles in the Parliamentary System”, *Economics Letters*, Cilt 27, Sayı 3, 1988, s. 233-238.
- Trejo, Guillermo, “The Ballot and the Street: An Electoral Theory of Social Protest in Autocracies”, *Perspectives on Politics*, Cilt 12, Sayı 2, 2014, s. 332-352.
- Tsebelis, George, *Veto Players: How Political Institutions Work*, Princeton, Princeton University Press, 2002.
- Tucker, Joshua A., “Enough! Electoral Fraud, Collective Action Problems, and Post-Communist Colored Revolutions”, *Perspectives on Politics*, Cilt 5, Sayı 3, 2007, s. 535-551.
- Turnbull-Dugarte, Stuart J., “Do opportunistic Snap Elections Affect Political Trust? Evidence from a Natural Experiment”, *European Journal of Political Research*, Cilt 62, Sayı 1, 2023, s. 308-325.
- Turper, Sedef ve Aarts, Kees, “Political Trust and Sophistication: Taking Measurement Seriously”, *Social Indicators Research*, Cilt 130, Sayı 1, 2017, s. 415-434.
- Washida, Hidekuni, *Distributive Politics in Malaysia: Maintaining Authoritarian Party Dominance*, Oxon and New York, Routledge, 2018.
- Van Erkel, Patrick F. A. ve Van Der Meer, Tom W. G., “Macroeconomic Performance, Political Trust and the Great Recession: A Multilevel Analysis of the Effects of Within-Country Fluctuations in Macroeconomic Performance on Political Trust in 15 EU Countries, 1999-2011”, *European Journal of Political Research*, Cilt 55, Sayı 1, 2016, s. 177-197.

Zaller, John R., *The Nature and Origins of Mass Opinion*, Cambridge,
Cambridge University Press, 1992.